

LAISKA LIETUVIAMS

ŠIAME NUMERYJE:

Naujos Italijos kūrėjas

Kur mano kelias?

Elektros mokslo milžinai

Praeitis ir dabartis

Mūsų pedagoginės žvaigždės

1962

BALANDIS / APRIL / XIII / NO. 4

TURINYS

PRAEITIS IR DABARTIS —	
J. Vaišnys, S. J.	110
VISŲ TREMTINIŲ ŽINIAI —	
Vysk. V. Brizgys	113
TYLOS PALAIMA — A. Grauslys	114
NAUJOS ITALIJOS KŪRĖJAS —	
B. Krištanavičius, S. J.	119
ALBRECHT DURER —	
A. Kurauskas	124
ELEKTROS MOKSLO MILŽINAI —	
dr. J. Prunskis	131
KUR MANO KELIAS? —	
G. Stasiškytė	135
ŽVILGSNIS Į LIETUVIŠKĄ	
JAUNIMĄ — A. Jankutė	138
MŪSŲ PEDAGOGINĖS ŽVAIGŽ-	
DĖS — prof. A. Paplauskas —	
Ramūnas	140
SIBIRO KAPINĖS (eil.) —	
K. Bradūnas	141
NAUJOS KNYGOS —	
J. Vaišnys, S. J.	143

LAIŠKAI LIETUVIAMS — Tėvų Jėzuitų leidžiamas religinės ir tautinės kultūros mėnesinis žurnalas.

Redakcija — Juozas Vaišnys, S. J.

Administracija — Petras Kleintotas, S. J.

Meninė priežiūra — Algirdas Kurauskas

Fotografija — Algimantas Kezys, S. J.

Spaustuvė — Immaculata Press, Putnam, Connecticut.

Redakcijos ir Administracijos adresas:
2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois.
Tel. REpublic 7-8400.

LETTERS TO LITHUANIANS. Published monthly except July and August, when bi-monthly, by The Jesuit Fathers of Della Strada, Inc., 2345 W. 56th Street, Chicago 36, Illinois. Tel. REpublic 7-8400. Yearly subscription three dollars. Single copy 30 cents. Entered as second class matter at the Post Office at Chicago, Ill. Additional office of mailing in Thompson, Connecticut.

“Laišku Lietuviams” iliustracijas be redakcijos leidimo naudoti draudžiama.

1962 BALANDIS
(APRIL)
VOL. XIII, NO. 4

LAIŠKAI LIETUVIAMS

RELIGINĖS IR TAUTINĖS KULTŪROS ŽURNALAS

KAI ATGYJA SUSTINGUSI ŽEMĖ
IR GAMTA ŽALIAI PASIPUOŠIA,
ŽMOGUS IŠ VISŲ PUSIŲ IŠGIRSTA
GALINGĄ PERGALĖS HIMNĄ.
BEMIRŠTANTI ŽEMĖ ATGIJO,
NULIŪDUS GAMTA VĖL PRADŽIUGO.
MATYT, KAD GYVYBĖ STIPRESNĖ UŽ MIRTĮ:
GYVYBĖ TRIUMFUOJA, MIRTIS NUGALĖTA.
IR VELYKŲ VARPAI TĄ PAT SKELBIA:
GYVYBĖS TRIUMFĄ IR PRISIKĖLIMĄ.
MATYT, KAD ŽMOGUS YRA SKIRTAS
NE MIRČIAI, NE TUŠČIAM SUNYKIMUI.
JO TIKSLAS — GYVYBĖ.
NORS DAUG KARTŲ JIS GRIŪVA IR KLUMPA,
BET PO TO VĖL PRISIKELS IR GYVENS!

Š PRAEITIES tavo sūnūs te stiprybę semia! Jeigu šie Lietuvos himno žodžiai mums buvo visuomet prasmingi, tai ypatinga jų reikšmė yra šią dieną, kai mūsų dabartis tokia liūdna, kai mes jos beveik visai neturime, kai dvasinę šilimą pajuntame tik tada, kai prisimename praeitį. Galvodami apie praeitį, mes turime iš ko stiprybės semtis. Nors ir labai greitai žvilgsniu perbėgdami savo istoriją, surandame erdvių, kuriose gali suplasnoti aukštumų ištroškęs mūsų dvasinis erelis. Jeigu mūsų šalis ir nebuvė išimtinai tik didvyrių žemė, tai vis tiek joje gyveno tiek šviesių asmenybių, tiek tikrų didvyrių, kad mes turime sektingų pavyzdžių kiekvienoje srityje. Būtų labai įdomu paieškoti atsakymo į klausimą, dėl ko mes kai kuriuos asmenis vadiname savo tautos didvyriais. Jeigu mes norime iš praeities stiprybę semti, sekdami savo didvyrių pavyzdžiais, tai turime žinoti, kaip juos sekti ir kas yra sektina. Dėl ko jie savo gyvenamuoju metu išsiskyrė iš kitų ir sužibo mūsų tautos padangėje šviesiais meteorais? Svarbiausia ar tik nebus tai, kad jie pažino ir suprato savo laiko dvasią, jie ėjo su gyvenimu, sugebėdami pasisavinti tai, kas gera, ir turėdami užtenkamai energijos bei valios atmesti tai, kas bloga. Jie ieškojo naujų kelių, naujų vertybių, siekė pažangos. Be abejo, ir jie stiprybės sėmėsi iš praeities, ir jiems švietė protėvių dvasia, raginda-

PRAEITIS IR DABARTIS

JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

ma ir skatindama kilti vis aukštyne eiti vis tolyn. Jie sugebėjo pasinaudoti praeities patyrimu ir mokytis iš buvusių klaidų. Praeitis jiems buvo išmokta ir neužmiršta, bet jų žvilgsnis buvo nukreiptas į ateitį. Jeigu jie nebūtų ėję su gyvenimu, jeigu nebūtų siekę ko nors nauja, bet sustingę tik praeities prisiminimuose, jų šiandien mes tikrai nelaikytume didvyriais. Jeigu didieji pasaulio išminčiai nebūtų dege nuolatiniu naujumo ir pažangos nerimu, bet akylai sekę ir kartoję, kas buvo prieš kelias dešimtis ar kelis šimtus metų jų protėvių pasiekta, tai dvidešimtojo amžiaus civilizacija ir kultūra daug nesiskirtų nuo priešistorinių laikų. Atro-

do, jog visa tai kiekvienam turėtų būti taip aišku, kad net nepatogu tai minėti. Vis dėlto praktiškame gyvenime šias elementarines mintis ir pagrindines tiesas mes neretai pamirštame. Jau buvo nekartą kalbėta ir rašyta, kad mes gyvename pagal prieš dvidešimt ar trisdešimt metų sustojusius laikrodžius, nesiekdami jokios pažangos, nesidomėdami dabartimi, bet svajodami tik apie praeitį ir tikėdamiesi, kad tos tuščios svajonės mums užtikrins laimingą ateitį, gražins laisvę ir pastatys šalia kitų pažangiųjų pasaulio tautų.

Mes kritikuojuame ir niekiname kiekvieną naują kultūrinį pasireiškimą ir meną, ir literatūroje, ir poezijoje. Mes manome, kad tiek auklėjimo, tiek religijos, tiek tautinių papročių srityje esame pasiekę viršūnę, tad kiekvienas

pakeitimas, kiekvienas naujas pasireiškimas būtų tik slydimas žemyn. Toks galvojimas ir toks elgesys yra tikrai labai skubus ir greitas riedėjimas kultūrinio nuosmūgio keliu.

Nuolat matome savo lietuviškoje aplinkoje iškylančias naujas organizacijas, draugijas, korporacijas ir klubus. O kad jos būtų tikrai naujos! Jos nėra naujos, bet istorinės. Jos nėra įsteigtos ar sukurtos, bet vien tik atkurtos, vadovaujantis nostalgija ir kitais neaiškiais jausmais. Gal tos draugijos praeityje yra nuveikusios didžius darbus, gal, jas prisiminę, turėtume užsidegti nauja veiklos dvasia, bet šiems laikams jos gal tiek pat tinka, kaip — vartojant vulgarų posakį — šuniui penkta koja. Tai yra tik nuraminimas savęs ir kitų, kad mes ką nors veikiame, ką nors kuriam, ir bijojimas pasirodyti, kad esame dvasiniai nuskurdę, neturėdami nei gyvenimiškų minčių, nei naujų idėjų.

Šią mintį labai atvirai yra pareiškęs ir Victor Hugo: "Atkaklus siekimas prailginti atgyvenusių institucijų egzistavimą yra panašus į supelėjusių kvepalų išūlumą, jeigu jie staiga pareikalautų, kad mes jais dar vis kvėpintume savo plaukus; į sugedusios žuvies pretenzijas, kad mes ją valgytume; į vaikiškų drabužių įkyrų prašymą, kad mes jais vilkėtume; į lavonų naivumą, jeigu jie sugrįžtų į žemę apkabinti gyvųjų.

— Nedėkingasis! — sako drabužiai. — Mes tave dengėme darganoje! Kodėl mumis dabar krataisi?

— Aš gimiau jūros platybėse, — sako žuvis.

— Mes buvome rožės, — giriasi kvepalai.

— Aš jus mylėjau, — primena lavonas.

Į visą tai yra tik vienas atsakymas: — Tai buvo kažkada!" (Vargdiniai, II d., 7 knyga, III).

Ir šeimoje tarp tėvų ir vaikų išauga sienos, atsiranda prarajos, kyla nuolatiniai ginčai, bėrimai ir nesantaikos, kai tėvai gyvena tik praeitimi, tik tuo, ką turėjo ir ką matė prieš kelias dešimtis metų, o niekina ir peikia visa tai, kuo žavisi ir ko siekia jų vaikai. Šis tėvų nesugebėjimas ar nesistengimas suprasti pasikeitusio gyvenimo dažnai yra atsakymas į daugelį jų galvosūkių ir neaiškumų, dėl ko vaikai yra toki neklaūžados, dėl ko jie tėvams nerodo pakankamai meilės ir pagarbos, dėl ko su jais negalima jokių klausimų rimtai pasikalbėti. Jeigu vienas niekina tai, ką kitas vertina, tai tarp jų negali būti tuo klausimu jokios bendros kalbos. Reikia atviromis akimis į gyvenimą žiūrėti, reikia čia augusi ir mokslus einanti jaunimą suprasti, reikia įvertinti ir pripažinti tai, ką jis vertina, o tik tada bus galima jo dėmesį pamažu kreipti ir į tas vertybes, kuriomis žavėjosi ar tebesižavi vyresnieji.

Kai kurių mūsų organizacijų vadovais vis yra renkami vyresnieji, manant, kad tik jie gali tinkamai kovoti už mūsų lietuviškus idealus. Jaunimo kratomasi, nes jis juk nepažįsta mūsų buvusių papročių, jam yra svetimos mūsų tradicijos. Kitur einama į kitą kraštutinumą — vengiama vyresniųjų, nes jie juk atsilikę, pasenę, jiems nesuprantamas šių dienų gyvenimas. Bet visuomet tiesiausias yra vidurio kelias. Laimingos tos organizacijos, kuriose sugeba bendradarbiauti vyresnieji su jaunesniaisiais. Vyresnieji iš jaunimo geriau pažįsta šių dienų nuotaikas, o jaunimas iš vyresniųjų išmoksta gyvenimo patirties. Vyresnieji jaunimui bus lyg turininga Lietuvos praeities

knega, iš kurios jis išmoks mūsų gražių papročių ir tradicijų, iš kurios jis susipažins su mūsų garbinga istorija ir dėmesio vertais kultūriniais laimėjimais. Jaunimas lengviau įves vyresnius į dabartinį šių kraštų gyvenimą, kuris jiems pirmu žvilgsniu atrodo toks svetimas ir nepatrauklus. Ir taip bendromis jėgomis praeitis bus sujungta su dabartimi, kuriant gražesnę ateitį. Jaunimas be vyresniųjų patarimų gali lengvai paklysti, vyresnieji be jaunimo entuziastingo veržlumo gali visai sustingti. Tik abiemis ranka rankon dirbant, mūsų organizacinė veikla klestės.

Kaip atmesti visa tai, kas nauja, būtų didelė klaida, taip ir įsikibus laikytis to, kas sena, kas buvo kažkada, o dabar jau neturi jokios reikšmės, būtų taip pat klaidinga. Kartais mes galime kitiems pasirodyti net juokingi, jeigu pradėsime vienas kitą tituluoti tokiais vardais, kurie šiekios tokios reikšmės turėjo tik tollokoje praetyje, o dabar jau yra vien tik istorinis prisiminimas. Yra tokių mūsų tautiečių, kurie labai mėgsta jiems ir kitiems asmenims priklausomus ar nepriklausomus titulus. Visur pripažinti papročiai ir taktas kartais reikalauja, kreipiantis į asmenį, pridėti ir jam priklausantį titulą, bet dažniausiai galima apsieiti be tų nuolatinųjų titulavimų. Jeigu tavo elgesy ir kalbos tone kitam pagarbos nebus, tai jos neparodys nei generolo, nei ministerio, nei profesoriaus titulais. Per dažnas titulavimas parodo tik žmogaus skystumą ir elgesio dirbtinumą.

Dar juokingiau ir keisčiau atrodo, kai nuolat į kitą kreipiamasi tokiais titulais, kurie jam dabar jau nebepriskauso, bet gal priklausė praetyje. Yra titulų, kurie gaunami, išigyjant kokį nors pastovų laipsnį, pvz. daktaro, ge-

nerolo, inžinieriaus. Vis dėlto ir šie kurioje nors šalyje išigyti laipsniai kartais yra nepripažįstami kitoje šalyje. Bet yra ir tokių titulų, kurie žmogui priskiriami, kai jis eina kokias nors pareigas, pvz. ministerio, direktoriaus, redaktoriaus ir kt. Kaip minėtos pareigos, taip ir atitinkami titulai yra laikini. Direktorium kokį nors asmenį galima vadinti tik tada, kai jis eina direktoriaus pareigas, o kai nustoja eiti tas pareigas, tai nustoja ir titulo. Vis dėlto mūsų dabartinėje visuomenėje, ir privačiuose pasikalbėjimuose, ir viešose kalbose, ir spaudoje, nuolat kai kurių asmenų vartojami šios rūšies titulai. Jeigu kuris nors asmuo Lietuvoje ar Vokietijoje šiek tiek gimnazijoje padirektoriavo, tai jau amžinai bus vadinamas ponu direktorium, jeigu kuris nors universitete laikinai pavadavo kitą profesorių, tai jau dabar kitaip nebus vadinamas, kaip tik ponu profesorium. Ar tai nėra pasijuokimas iš žmogaus? Nėra žmogaus, kuriam toki titulų mėgėjai nesurastų kokio nors skambaus titulo, be kurio niekad jo pavardės neištars. Ponas dailininke, ponas kultūrininke, ponas visuomenės veikėju — tai nuolatiniai visai nekaltų žmonių "pravardžiavimai". Gal bus prieita ir prie to, kad ponu paberniu ir panele pamerge bus nuolat tituluojami tie, kurie kada nors kokiose nors vestuvėse ėjo šias pareigas.

Rimtiems žmonėms visoki titulai, ypač nepriderami, visai nepatinka. Juos gali toks nuolatinis titulavimas net užgauti. Bet pasitaiko ir tokių asmenų, kurie užsigauna, jei pavartojamas "nepakankamas" titulas. Viena ponia kartą išsižeidusi kitai atšovė: "Prašau nevadinti mano vyro leitenantu, nes dabar jau jis būtų bent pulkininkas, jeigu gyventume Lietuvoje!"

OLŠEVIKŲ teroro paliestų kraštų tremtiniams bekrinkant po laisvo pasaulio šalis ir padidėjus emigracijai iš karo nualintos Europos, Katalikų Bažnyčia atkreipė į juos ypatingą dėmesį. Tą visos Bažnyčios ir savo asmeninį susirūpinimą tremtinių bei emigrantų dvasine būkle naujuos kraštuos P. Pijus XII įamžino istoriniu dokumentu — enciklika, vardu “Exul Familia — Ištremitoji Šeima”. P. Pijus XII, lygindamas tremtinius ir emigrantus prie Šventosios Šeimos taip pat tremtinės Egipte, paskelbė naujus nuostatus, kurie turėtų palengvinti tų visų žmonių dvasinį aptarnavimą ir jų dvasinę savijautą.

Sukankant dešimčiai metų nuo “Exul Familia” paskelbimo, Apaštaly Sostas nori pakartotinai atkreipti visos žmonijos — tremtinių bei emigrantų ir juos priimančių dėmesį į ano istorinio dokumento nuostatus bei dvasią. Tuo tikslu šių metų rugpiūčio 3-7 dienomis Romoje įvyks tremtinių ir emi-

---

Tad mums vertėtų iš praeities atsiminti tik tai, kas yra tikrai atsimintina ir vertinga, o užmiršti visa, kas gali tik stabdyti ėjimą su gyvenimu ir kas mus gali daryti juokingus kitų aki-vaizdoje. Taip pat labai įsidėmėtina, kad žmogui pagarba rodoma ne dirbtiniu ir skystu “smilkinimu”, bet rimtu ir natūraliu elgesiu.

grantų kongresas. Kongreso programos bent svarbesni momentai, įskaitant ir audienciją pas Šventąjį Tėvą, jau paskelbti.

Labai pageidaujama, kad ir lietuviai, planuoją šiais 1962 metais vykti Europon, savo kelionę taip sutvarkytų, kad rugpiūčio 3-7 dienomis būtų Romoje, dalyvautų šiame kongrese savoje lietuvių grupėje. Dalyvauti nėra ne vien šio karo tremtiniams, o ir seniems emigrantams bei svetur gimusiems. Įvairiuose tarptautiniuose kongresuose lietuviai gražiai pasireiškė. Tikėkimės, kad ir šiame kongrese, kuris savo prasme mums yra ypatingai savas, lietuviai užsipelnys būti visų pastebėti.

Kongresui registruotis galima jau dabar. Vėliau bus pateikta papildomų informacijų. Amerikos ir Kanados lietuvius prašome rašyti: Rev. S. Raila, 225, S. 4th St., Brooklyn 11, N. Y.

Kitų kraštų lietuvius prašome rašyti tiesiai mūsų šv. Kazimiero Kolegijai Romoje, via Casalmonferrato 20.

Amerikos ir Kanados lietuviai, kartu sudarydami pakankamai skaitlingą grupę, galėtų žymiai sumažinti kelionės išlaidas. Smulkesnių informacijų šiuo reikalu bus paskelbta vėliau.

Kas norėtų apsigyventi Romoje mūsų Kolegijos naujoje patogioje svetainėje, turėtų nedelsdami tai pranešti Kolegijos vadovybei.

Jūsų Kristuje

Vysk. V. Brizgys

MŪSŲ civilizacijos pažanga, pasireiškiančią technikos laimėjimais ir pramonės augimu, lydi vis didėjęs triukšmas. Modernusis žmogus, supamas triukšmo, ir pats yra skatinamas bei ugdomas triukšmingai elgtis. Grubiu pavyzdžiu vaizduojant tą tiesą, kad triukšmas ugdo triukšmą, galima būtų prisiminti faktą, kad, atsistojus fabriko mašinų ar išskrendančio lėktuvo artumoje, normaliu balsu yra neįmanoma susikalbėti, todėl reikia šaukti, kad vienas kitą išgirstum. Mašina priverstė žmogų su ja konkuruoti, išmokė rekti, kad ją perrėktų. Įpratę į triukšmą darbovietėse ir girdėdami jį gatvėse, milijonai žmonių su triukšmu taip susigiminiavo, kad jį įvairiais pavidalais atsigabeno į savo šeimos židinius ir jį ten įkurdino. Šių laikų žmogus, prisisunkęs triukšmo, pats pradėjo triukšmą ugdyti. Priėjo net prie to, kad pradėjo neišivaizduoti poilsio ar pramogos be triukšmo. Pradėjo pobūvių linksmumą matuoti triukšmu: kuo daugiau kuriamė nors susibūrimė triukšmo, tuo esą ten linksmiau. Netriukšmaujanti ir balsiai nesijuokianti žmogų pradėta laikyti nusiminusiu ir nesocialiu. Tikrai keista, kad ir kurortinės poilsio vietos dažnai yra virtusios padidinto triukšmo vietomis. Milijonai žmonių pradėjo nematyti tokio šiandieninio žmogaus stovio ir jo nuotaikų nenatūralumo. Jie pamiršo (o gal ir niekada nežinojo), kad, kaip kūniui reikia duonos, plaučiams — oro, taip dvasiai ugdyti ir brandinti reikia tylos.

Šio straipsnio uždavinys ir yra iškelti tylos reikalą, būtinumą ir palaimą, jei nenorime visais atžvilgiais dvasiniai išsigimti.

Tyla auklėja ir kultūrina

Tyla auklėja ir kultūrina, pabrėždama žmogaus dvasingumą ir mokydama esminius dalykus atskirti nuo neesminių, kad esminiai (dvasiniai) dalykai pirmautų bei vadovautų.

Prisimenant tiesą, kad tik iš tylos kilę ir tyloje suskambėję žodžiai pilnai išgirstami, t. y. tik tokiu atveju yra pagaunama tikroji žodžio vertė, išgirstant žodžio kirčius ir jausmo atspalvius, aiškėja, jog tik tylą padeda išgirsti kito žmogaus sielą ir užmegzti su ja dvasinius ryšius. O triukšmui aplink mus ir mumyse vis labiau įsigalint, žmogaus dvasingumas ir galimybės jį, su žmonėmis bendraujant, ugdyti vis labiau mažėja.

Žinant, kad dvasios kultūrai ugdyti reikia daug mąstyti bei daryti išvadas ir prisimenant, kad tokį dvasios darbą triukšmas trukdo, lengva suprasti, kad nebus perdėta, jeigu pasakysime, kad jeigu kas nors įstengtų visą žmogaus gyvenimą ir visą žmonių panardinti triukšmė, tada visa dvasios kultūra žūtų, nes niekas triukšmė negalėtų jos kurti ir niekas triukšmė negalėtų ją įvertinti nei jos turtais džiaugtis. Be tylos žmonija pavirstų laukine. Tyla tikrai stovi dvasinės kultūros sargyboje. Iš čia suprantama, kodėl didieji kūrėjai ar visi tie, kurių dvasinis pasaulis pasižymi didesniu

turtingumu, tie, kurie gali kitiems šį tą pasakyti, buvo taip jautrūs nors ir mažiausiam triukšmui. Pasakojama, kad T. Mann, kai kurių laikomas didžiausiu šių laikų vokiečių rašytoju, nors ir gyvendamas toli už miesto, reikalaujavo iš savo šeimos narių visiškos tylos, kai ką nors rašydavo. Ypač tylos mylėtoju buvo laikomas ir vokiečių poetas R. M. Rilke, kurio poezija yra viena giliausių ir subtiliausių vokiečių poezijos pasaulyje. Jo nuotaikas šiuo atžvilgiu yra gražiai atvaizdavusi viena jo gerbėja savo laiške: "Tavo kambario tylą vis dar, tartum platus šiltas apsiaustas, supa mane... Linkiu Tau to, ko visada linkėjau — tai tylos Tavo aplinkoje, kad nekliudomai galėtum būti tuo, kuo esi, ir kiekvieną valandėlę galėtum daryti tai, ką Tavo vidus sako, kad turi būti padaryta... O, aš jaučiu, kaip Tu šią tylą myli..." Taip ji rašė tam poetui, kurio visas gyvenimas, tam tikra prasme, buvo tylos ieškojimas. Ne nuostabu, kad ir jis pats laiške šiuos jausmus yra panašiai reiškęs: "Čia yra tiek daug mažų, savaitės metu tuščių kaimo bažnyčių... Aš pasėdžiu tai vienoje, tai kitoje, ir kartais man pasirodo net ašaros iš laimės, esant toje skaidrioje tyloje. Man atrodo, kad tokios tylos man reikėtų ištisus metus, kad galėčiau išgirsti save ir pajusti viduje tą atsinaujinimo šaltinį, kuris yra kiekvieno gyvenimo paslaptis ir kuris buvo užglušintas ir sudrumstas."

Tyla žmogų taip pat auklėja saugodama, kad jis nevirstų miniažmogiu. Juk kai esame su kitais, labai dažnai nesame tai, kas esame, nes mūsų žodžiai ir elgesiai dažnai būna tik reakcija į kitų žodžius ir elgesius. Toji reakcija kartais yra įtaigojama ir net valdoma kitų akcijos. O toji akcija žmonių susibūrimuose kartais būna

pragaištinga ir demoralizuojanti. Neveltui net seniausių laikų išmintis pabrėžia, kad pavienis žmogus yra geresnis už tą patį žmogų, esantį minioje. Štai kodėl, susikurdami daugiau tylos valandėlių savame gyvenime, mes tuo pat susiauriname tas pragaištingas įtaigas, kurios dažnai sudarko mūsų charakterį, niveliuoja asmenybę ir nustumia iki miniažmogių.

Įdomu yra ir tai, kad didieji auklėtojai, pvz. Montessori, savo auklėjimo sistemoje tiek daug reikšmės skiria tylai. O šio krašto mokyklų auklėjimo stoka kaip tik labiausiai pastebima iš triukšmingo mokinių kalbėjimo ir elgesio, grįžtant iš mokyklos.

Jei, anot šventos musulmonų knygos Korano, "kelias į išmintį eina per tyrus", o išmintis yra gražiausias dvasinės kultūros žiedas, tai turime teisę sakyti, kad kelias į kultūrą eina per tylėjimo tyrus. Dėl to net ir netikintieji turėtų kartais įkelti koją į bažnyčias, jeigu ne melstis, tai bent pasėdėti tyloje, nes bažnyčios miestuose yra tikros tylos oazės, tad taip pat ir dvasinės kultūros oazės.

Tyla religina

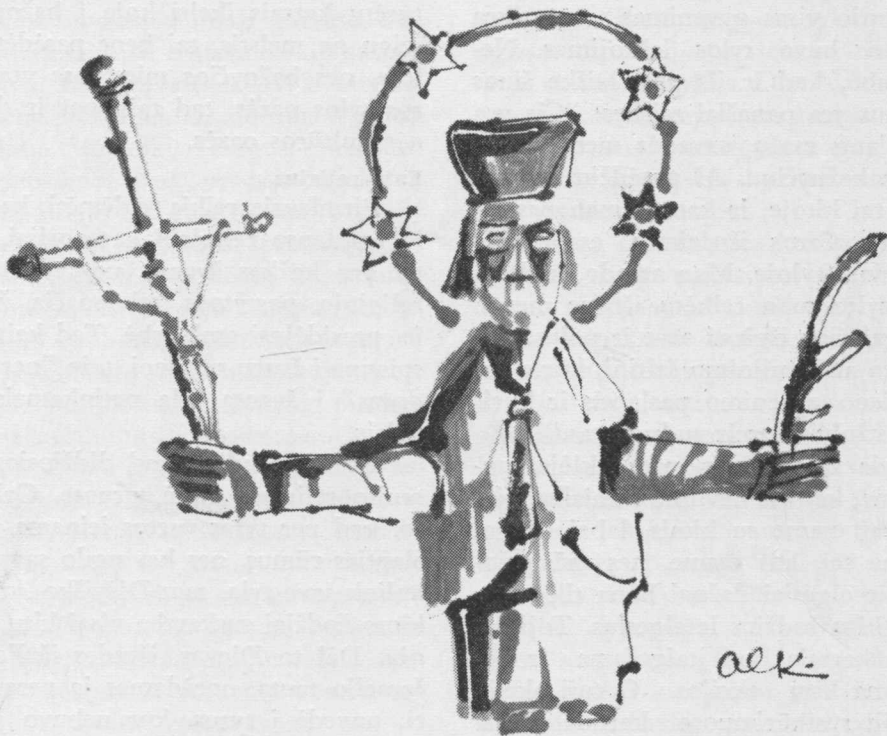
Pirmiausia reikia įsidėmėti, kad tyla priklauso religinei kategorijai, kad tai yra kažkas šventa, nes tylą, anot religinių mąstytojų, tai jau čia, žemėje, prasiidėjusi amžinybė. Tad kaip nespiauna į švarų vandenį, taip "nespiaudoma" į šventą tylą netinkamais žodžiais.

Istorija liudija, kad didžiosios pasaulio religijos gimė tyruose. Gal dėl to, kad per tylos vartus įeinama į paslapties rūmus, nes kas ugdo savyje ir aplink save tylą, tam Dieviško Apreiškimo žodžiai suskamba visai kitu turiniu. Dėl to Dievas, išvedęs iš Egipto Izraelio tautą, norėdamas ją perauklėti, nuvedė į tyrus, kur nebuvo jokių

garsų, jokių vaizdų, kur buvo tyloje panardintos ausys ir akys. Tokiu būdu norėjo ją paruošti didžiajam Dievo apsidreikimui Sinajaus kalne. Ne nuostabu, kad religingoji praeitis statė apytamses bažnyčias, padėdama tikintiesiems labiau susitelkti prie apšviesto altoriaus, nes ji žinojo, jog aptamsinta tylą — tai sutirštinta tylą.

Tylos amžinumą, t. y. jos religinį pobūdį, labai gyvenimiškai ir paprastai nusakė trapistas T. Merton. Anot jo, tylą yra tai, kas tikra prasme yra realu, kai tuo tarpu triukšmas yra tik kliedėjimas ir apgaulingas paveikslas, nes jis praeina, o tylą pasilieka. Dar galėtume pridėti, kad tylą nėra tuštuma, bet pilnybė ir turtas, nes ji duoda galimybę išgyventi Dievo artumą. Triukšmas ir kalbos mus atitraukia nuo Dievo, nes tada esame daugiau užimti žmonėmis, o tyloje tampame

laisvi Dievui. Klasiškas yra šv. Jono nuo Kryžiaus posakis, kad "Dievas tarią vieną vienintelį žodį — tai savo Sūnų. Jis tarią jį amžinai ir amžinoje tyloje, užtat ir siela jį tegali išgirsti tylėdama". Tyla yra tartum sakramentas, nes joje Dievas slepiasi ir yra surandamas. Vienas mūsų laikų prancūzų rašytojas, šią tiesą svarstydamas, šitaip į religingas ir jautrias sielas kreipiasi: "Laimingos tylinčios sielos, kurios nekelią triukšmo. Jos panašios į tas mažas, tylias ir taikias kaimo bažnyčias, kuriose tik amžina šviesa dega. Tokiose sielose nėra nieko kita, kaip tik Dievas ir jos pačios. Kurkite tylą. Palikite praeities atsiminimus ir ateities rūpesčius. Pasilikite dabartyje; dabartis yra pilna Dievo. Be triukšmo, tylėdama siela kalbą į Dievą, ir Dievas į ją. Klausykite: Dievas kalbą širdies gelmėse..." (A. Delage).

Tyla mums duoda kitas dvasios akis, kurios į viską giliau įžvelgia. Tai tartum dieviškos akys. Tylos valandomis siela pradeda nusikreipti nuo praeinančių ir sustoja prie nepraeinančių esminių dalykų. Sielos tyla pasidaro tartum skaidrus miegantis vanduo, kuriame atsispindi žvaigždės...

Esmingiausiajam krikščioniškojo gyvenimo veiksmui — maldai reikia tylos, kuri žmogų maldai nuteikia ir yra įžanga į maldą. Neveltui Išganytojas yra pasakęs: "Tu gi, kada meldiesi, eik į savo kambarį ir, užsidaręs duris, melsk savo Tėvą..." (Mato 6, 6). Taip sakydamas, Kristus ne tik ragino nesididžiuoti savo vieša malda, bet tais žodžiais taip pat ragino pasišalinti nuo triukšmo ir pasilikti tyloje. Nuolatinis triukšmas padaro maldą nebeįmanomą ir tuo būdu žmogų nukrikščionina.

Galima dar daugiau pasakyti, atsimenant vienos rašytojos žodžius, kad "pasaulis nori triukšmo; jis nekenčia tylos, nes tyla galutinėje išvadoje reiškia Dievą". Tad atrodo, jog triukšmu nesąmoningai reiškiamas nusigręžimas nuo Dievo. O dar labiau į gyvenimą gilinantis, galima pastebėti, kad triukšmas yra viena kovos priemonių prieš religiją.

Pasaulis nesąmoningai ar sąmoningai triukšmą ugdo, bijodamas tyloje išgirsti priekaištaujančią sąžinės balsą ir per jį susitikti su Dievu. Pasaulio triukšmas — tai vidaus neramumo padaras ir nekartą bedievybės išraiška. Rami sąžinė tylos nebijo, nes tyloje ji neturi pagrindo išgirsti priekaištaujančius ir gąsdinančius balsus. Dažnai triukšmas yra ženklas, kad žmogus kažko negali pakelti, todėl bijo. Juk ir vaikas kartais, tamsoje būdamas, švilpauja, norėdamas įgauti drąsos. Šių laikų žmogus bijo savo dvasios neturiningumo, neįprasminimo ir tuštumos,

nes tuštuma nėra jauki. Besaikis ir dažnas žmonių ugdomas triukšmas yra jų dvasios skurdo išraiška.

Kad triukšmas panaudojamas kovai su religija, tai įrodo komunizmas, suvarydamas žmones tirstai ir suglaustai apsigyventi, varinėdamas juos į įvairius priverstinius susirinkimus bei paskaitas, kad jie niekad neturėtų laisvo tylaus laiko, kad nuolat būtų triukšme, kad neturėtų progos pagaltoti ir kad jų savo prigimtimi krikščioniška siela į juos neprabiltų.

Kova už tylą

Kai kam gali atrodyti, kad šių dienų pasaulio triukšme ieškoti tylos yra donkichotiškas darbas. Tai tas pat, ką fabriky pilnuose miestuose užterštame ore ieškoti gryno oro. Gal iš tikrųjų tyla tėra prarastojo rojaus prisiminimas ir nepasiekiamą prabangą? O vis dėlto, žinant, kad mes patys ugdome triukšmą, mes pilnai galime ir jį priltilyti. Juk triukšmas yra mūsų nekantrumo, blogos nuotaikos, širdies grubumo ir nemeilumo vaisius. Dažnai jis kyla iš nepagalvojimo ir neatiudumo. Šių ydų įtakoje mes pradame grubiai elgtis su daiktais, o daiktai reaguoja triukšmu. Mūsų gyvenimo tempas, darbotvarkės ir dienotvarkės nesilaikymas ugdo skubėjimą, tą išorinio triukšmo ir vidinio sąmyšio šaltinį, tą skubėjimą, kuris, anot dvasinio gyvenimo stebėtojų, yra didžiausias to gyvenimo priešas ir, po sunkios nuodėmės, didžiausia blogybė. Jei taip, tai kas mums draudžia ugdyti savyje artimo meilę, kantrybę, širdies švelnumą, tvarkingumą (kurio dėka darbo tempas sulėtinamas), nes tai yra dorybės, skatinančios, ugdančios ir remiančios tylą? Tų dorybių dėka švelniai liečiami daiktai tylos nedrums. Save stebėdami ir nugalėdami, mes galime tap-

ti tylos skleidėjai. O žmonių, kurie skleistų tylą ir spinduliuotų kitiems, taip reikia mūsų laikams! Ar galima išivaizduoti per balsiai kalbantį ar kitaip triukšmaujantį šventąjį?

Kovojant už tylą, reikia apsižvalgyti aplink save, ar nėra ko nors mūsų aplinkoje, kas galėtų būti pritildyta. Reikėtų apsižiūrėti, ar nebūtų galima taip sutvarkyti duris, kad jas būtų galima atidaryti ir uždaryti be triukšmo. Reikėtų nustatyti telefono skambėjimą kaip galima švelniau. Reikėtų taip elgtis su visais baldais, kad jie nesisuktų triukšmu. Reikėtų stebėti savo ir kitų šeimos narių kalbėjimo toną, kad jis nevirstų rėkimu, ypač labiau susijaudinus ar besiginčijant. Reikėtų nuolat atsižvelgti į kitus, gyvenančius tuose pačiuose namuose, kad įvairiais per garsiais pasireiškimais neardytum jų nervų.

Rašant šį straipsnį, turima galvoje ne tik išorinis garsų triukšmas, bet ir tas vidinis, ausims negirdimas erzinimas, kuris per daug išblaško mūsų vidų, atima ramybę ir pusiausvyrą. Prie tokio vidaus triukšmo priklauso per aštrios šviesos, nesuderintos aštrios spalvos, per stiprūs kvapai ir tt. Kad tie dalykai yra giminingi triukšmui, tai įrodo faktai ir iš mūsų gyvenamo krašto, kur per stiprios šviesos kambariuose lygiagrečiai eina su žmonių triukšmu bei plepumu ir nesuderintu spalvų apsirėdymu. Mokslininkų patyrimu bei stebėjimu, per stiprios šviesos iššaukia ir per garsų kalbėjimą. Be to, jos didina nervingumą ir mažina apsigalvojimo galimybę, todėl manoma, kad tokios šviesos yra vartojamos krautuvėse dėl to, kad pirkėjai mažiau galvotų, mažiau delstų, bet greičiau pirtų. Tad, kovojant prieš triukšmą, reikia kovoti ir prieš akių triukšmą — netinkamas šviesas.

Kovoti už tylą reikia dėl to, kad triukšmas sargdina. Yra faktas, kad darbininkai, kurie dirba prie labai triukšmingų mašinų, greičiau apkursta. Kai triušiai pastatomi netoli šaunančios patrankos, plyšta jų smegenys. Tad nėra abejonės, kad per didelis triukšmas ypač veikia mažus vaikus, didindamas jų nervingumą. Daugelio bombardavimus ir karo triukšmą išgyvenusių vaikų psichinis normalumas yra susilpnėjęs. Tad šeimose reikėtų vengti net per garsaus radijo ar televizijos grojimo, nors atrodytų, kad vaikui jau prie to yra pripratę, nes prie triukšmo galima taip priprasti, kaip prie alkoholio. Jeigu žmogus, siaučiant dideliu garsu, užsikemša ausis, o užžiebus per stiprią šviesą, užsidengia akis, tai yra įrodymas, kad tokia jo reakcija yra gynimasis nuo to, kas jam kenkia.

Dvasinis triukšmas, t. y. vidaus neramumas ir blaškymasis, dar labiau kenkia ir vargina negu išorinis triukšmas. Šito vidaus triukšmo priežastys būna ne tik dvasiniai pergyvenimai, nepasisekimai ar susirūpinimai, bet kartais ir grynai fiziniai reiškiniai. Vidaus įtempimą sukelia kava ir visoki stiprūs prieskoniai. Kava, žadindama vaizduotę, padidina ir vidaus blaškymąsi bei sukelia, tam tikra prasme, vidaus plepumą. Net viena žinoma auklėtoja yra pasakiusi, kad vaikai būna ramesni ir darbštesni, jeigu jiems neduodi šokolado.

Mūsų tylėjimas gali būti geriausia kova už tylą. Būtų klaidinga prieš triukšmą kovoti triukšmu, garsiai rėkiant ir barant. Triukšmu triukšmo nepanaikinsi. Pagaliau, kovodami už tylą, t. y. už dvasios ir kūno sveikatą, turėtume kreiptis ir į Tą, apie kurį evangelistai rašo, kad Jis nutildė jūros

B. KRIŠTANAVIČIUS, S. J.

NAUJOS ITALIJOS KŪRĖJAS

Baigiantis antram pasauliniam karui, Italija, kaip ir Vokietija, buvo panaši į didelę griuvusių krūvą. Visų pirma sugriuvo Mussolinio įsteigta imperija, apėmusi Albaniją ir Abisiniją. Toji imperija kainavo italams daug aukų, bet tvėrė tik 5 metus. Paskui, griūvant imperijai, pradėjo braškėti ir fašistinis režimas. Kai Didžioji Fašistų Taryba pareiškė Mussoliniui nepasitikėjimą (1943 m. vasarą), karalius liepė jį suimti ir pavedė maršalui Badoglio sudaryti naują vyriausybę. Tiesa, Mussolini, vokiečių išlaisvintas iš kalėjimo, šiaurinėje Italijos dalyje įstei-

audrą ir vėjus, ir "pasidarė didelė tyła".

Kaip paukštis ore, taip žmogaus dvasia tyloje išskleidžia savo sparnus. Jei mūsų dvasinis ir kultūrinis lygis krinta, tai nemaža dalimi čia kaltas per didelis mūsų triukšmo pamėgimas. Ko-

gė vadinamą Socialinę Respubliką, bet tas naujas jo kūrinys dar labiau padidino Italijos nelaimę. Italija, šiaurėje remdama vokiečius, o pietuose sąjungininkus, pradėjo civilinį karą, kuris pareikalavo tūkstančius naujų aukų. Tame kare žuvo ir pats fašizmo steigėjas, bėgdamas iš griūvančios Socialinės Respublikos į Šveicariją.

Kai sąjungininkai užėmė Romą, buvo galima sudaryti ir pirmąjį medžiaginių griuvėsių inventorių. Vien tik pietinėje Italijos dalyje buvo sugriauta 6 milijonai kambarių, 50.000 km. kelių, 7.000 km. geležinkelio linijų, 11.000 tiltų ir 900 km. vandentiekių. Iš geležinkelių beliko 25%, o iš prekybos laivyno tik 10%. Panašiai atrodė ir šiaurinė Italijos dalis. Suvedus vėliau visą karo nuostolių sumą, pasirodė, kad Italija, įvelta Mussolinio į pasaulinį konfliktą, prarado du trečdaliu viso savo produktyvinio turto.

Ne mažiau išpūdingi buvo ir moraliniai Italijos griuvėsiai. "Po karo", rašo A. Benedetti, "Italijoje neliko nieko, kas normaliais laikais sudaro medžiaginę ir moralinę tautos struktūrą. Italijoje neliko jokios tvarkos, jokios drausmės, jokio pasitikėjimo ateitimi, jokio atsakomybės jausmo, jokio įstatymo, jokio pajėgaus valstybės organo, jokios medžiaginės ar moralinės atsargos, iš kurios būtų galima šį tą pasisemti. Pasaulio akyse Italija buvo nulis. Ji stovėjo viena, ir visi buvo jai priešingi". Kitam italui, generolui Cavigliā, atrodė, kad pokarinė Italija bu-

vodami už tylą, drauge kovojame ir už mūsų kultūrinio lygio pakėlimą. Nereikia pamiršti, kad visur ir visuomet triukšmingai besireiškiąs žmogus, nors būtų ir aukštus mokslus baigęs, negali savintis kultūringo žmogaus vardo.

vo panaši "į skudurą, ant kurio kiekvienas galėjo spiauti".

Braškant fašizmui ir didėjant medžiaginiams bei moraliniams griuvėsiams, nevienas italas save klausė, kam bus skirta atstatyti Italiją. Į tą klausimą buvo galima atsakyti tik po poros metų, kai pradėjo iškilti Alcide De Gasperio, krikščionių demokratų partijos lyderio, asmenybė.

Alcide De Gasperi gimė 1881 metais Pietų Tirolyje, kuris anais laikais priklausė Austrijai. Pabaigęs Tridento vyskupo išlaikomą gimnaziją, jis persikėlė į Vienos universitetą, kur studijavo literatūrą ir domėjosi socialiniu Bažnyčios mokslu. Laisvą laiką jis pašventė neturtingų Italijos darbininkų globai. Būdamas neturtingas, jis gyveno palėpėje, valgė studentų valgykloje, o kai pritrūkdavo pinigų, užeidavo į netoli esantį vienuolyną, kur už ačiū gaudavo pietus. Už dalyvavimą politinėje demonstracijoje Insbruke, A. De Gasperiu teko sėdėti vieną mėnesį kalėjime ir prarasti vieną semestrą. Universitetą baigė 1905 metais daktaro laipsniu.

Tridento vyskupas, matydamas De Gasperio gabumus, paveda jam katalikiško dienraščio — *La Voce Cattolica* — redakciją. Po vienerių metų De Gasperi duoda tam laikraščiui kitą vardą — *Il Trentino* — ir pakelia prenumeratorių skaičių nuo 2.000 iki 7.000. Austrijos policija, stebėdama laikraščio atgarsį, išsitaria, kad tas dienraštis turi daugiau politinės įtakos negu visi liberalų ir socialistų laikraščiai kartu.

1909 metais De Gasperi išrenkamas į Tridento miesto savivaldybę, o po poros metų į Austrijos parlamentą. Čia jis turi progos ginti mažumų teises. Kilus pirmam pasauliniam karui, De Gasperi protestuoja parlamente prieš

italų persekiojimą P. Tirolyje, dirba trentinių globos komitete ir pareiškia solidarumą Čekoslovakijos patriotams, siekiantiems nepriklausomybės. Po karo jis grįžta į Italiją ir įsijungia į katalikišką *Liaudies Partiją*, įsteigtą 1919 m. sausio 18 dieną. 1921 m. De Gasperi įeina į partijos vadovybę ir išrenkamas į Italijos parlamentą.

Jei 1944 m. Italija buvo panaši į griuvusių krūvą, tai 1921 — 1924 metų Italiją galima palyginti su verdančiu katilu. Poiltinės ir ideologinės partijų aistros taip buvo įkaitusios, kad grėšė pavojus demokratinei Italijos santvarkai. Nuo 1870 iki 1920 m. Italiją valdė liberalai, kurie pasižymėjo antiklerikalizmu. Kadangi tautos daugumą sudarė katalikai, buvo aišku, kad antiklerikalizmas iššauks katalikų reakciją. Tai įvyko 1919 m., įsteigiant katalikišką *Liaudies Partiją*. Konservatyvių liberalų valdymo metu Italijoje pradėjo įsigalėti ir socializmas. Socialistų organizuojami streikai ir revoliuciniai šūkiškai įnešė į politinį Italijos gyvenimą antrą nesantaikos ir netvarkos elementą. Mussolini, apleidęs socialistus ir remdamasis Hegelio ir Nietzschės filosofija, įsteigė Fašistų Partiją, kuri jėgos pagalba tarėsi galėsianti išrišti visas krašto negeroves. Tų 4 partijų kova apibūdina politinį 1921 — 1924 metų Italijos gyvenimą.

De Gasperi suprato, kad kovos esmė yra ne kas kita, kaip varžybos tarp demokratijos ir diktatūros. Todėl, būdamas *Liaudies Partijos* lyderiu, 1924 m. kartu su kitais demokratijos šalininkais kreipėsi į karalių, kad paleistų parlamentą, apeliuotų tiesiog į tautą ir su demokratinės santvarkos šalininkais ieškotų būdų gelbėti Italiją nuo gresiančio diktatūros pavojaus. Karalius tam planui nepritarė ir tokiu būdu atvėrė kelią fašistų diktatūrai.

Isigalėjus diktatūrai, 1925 m. De Gasperi sušaukė paskutinį Liaudies partijos kongresą, kuris nutarė suspenduoti partijos veikimą. Partijos būstinės ir archyvo sunaikinimu pasirūpino patys fašistai. Tridento apskrities viršininko nutarimu turėjo būti uždarytas ir De Gasperi redaguojamas dienraštis (1926 m.). Pats De Gasperi ir jo brolis Augustas buvo suimti ir tardomi. Tardymo metu De Gasperiui buvo pasiūlyta bendradarbiauti su naujuoju režimu. Bet jis tą pasiūlymą atmetė, sakydamas, kad negalys bendradarbiauti su žmonėmis, kovojančiais prieš laisvę, ir kad negalys tais žmonėmis pasitikėti.

Užtariant įtakingam draugui, De Gasperi atgavo laisvę ir persikėlė į Romą. Tačiau, jausdamasis nesaugus ir neturėdamas iš ko gyventi, jis išvyko į Triestą, tikėdamasis rasti kokią nors tarnybą. Pakeliui buvo suimtas ir apkaltintas noris slaptai pabėgti į užsienį. Nors įrodymų nebuvo, bet teismas priteisė jam 6 metus kalėjimo.

Kalėjime De Gasperi išbuvo tik 16 mėnesių, nes Tridento vyskupas paprašė karaliaus suteikti laisvę nekaltai pasmerktajam. De Gasperi, išėjęs iš kalėjimo, Vatikano archyve gavo tarnybą ir gyveno tremtinio gyvenimą savo tėvynėje. Tačiau ir čia fašistų režimas nedavė jam ramybės. Vatikanas buvo spaudžiamas, kad De Gasperi būtų atleistas. Pijus XI tam spaudimui pasipriešino, ir De Gasperi galėjo ten pelnytis duonos kąsnį.

Būdamas kalėjime ir dirbdamas Vatikano archyve, De Gasperi turėjo daug laiko mąstyti ir studijuoti. Keletą politinio ir socialinio pobūdžio studijų galėjo paskelbti net žurnaluose, žinoma, prisidengdamas slapyvardžiais. 1942 metais pradėjo sueiti į kontaktą su įvairių antifašistinių par-

tijų lyderiais ir megzti planus ateičiai. 1943 m. parašė Krikščionių Demokratų Partijos programą, kurios pagrindinės idėjos buvo šios: demokratinis valdymosi būdas su parlamentu ir aukščiausiu konstitucijos tribunolu; decentralizavimas valdžios, steigiant rajonų administraciją; socialinis teisingumas, vykdant reikalingas reformas; reprezentavimas profesinių interesų laisvose unijose; tarptautinės bendruomenės. Visų politinių, ekonominių, administracinių, tautinių ir tarptautinių idėjų centrą sudarė laisvė, teisingumas ir demokratinis bendradarbiaavimas.

1943 m. rugsėjo m. 8 dieną Romoje pasklido gandas, kad sąjungininkai, užėmę Siciliją, išsikėlė Salerno mieste. Kitą dieną senų partijų lyderiai Romoje įsteigė Tautinį Laisvinimo Komitetą. De Gasperi jame atstovavo Krikščionių Demokratų partiją, senosios Liaudies Partijos paveldėtoją.

Sąjungininkams užėmus Romą (1944 m. birželio m. 5 d.), karalius perleido savo valdžią sūnui, o šis, priėmęs Badoglio atsistatydinimą, pavedė sudaryti naują vyriausybę Tautinio Laisvinimo Komiteto pirmininkui Ivanoe Bonomi. Į pirmąjį išlaisvintos Italijos kabinetą įėjo ir De Gasperi. Tačiau, kilus partijų nesutarimui, Bonomi buvo priverstas atsistatydinti, o paskui, gruodžio 12 d., jam buvo pavesta sudaryti antrą kabinetą. Jame De Gasperi gavo užsienio reikalų ministerio portfelį.

Antrasis Bonomi kabinetas išsilaikė tik kelis mėnesius. Naują vyriausybę sudarė Ferruccio Parri, garsus partizanų vadas, palikdamas De Gasperi užsienio reikalų ministru. Bet ir šis kabinetas galėjo valdyti tik keletą mėnesių. Po ilgų pasitarimų ir derybų, užtrukusių virš dviejų savaičių, vi-

siems buvo aišku, kad pastovesnę vyriausybę gali sudaryti tik De Gasperi. Krikščionių Demokratų partija reprezentavo politinių srovių centrą, o jos lyderis turėjo aiškią Italijos atstatymo programą.

Į pirmąjį De Gasperi kabinetą, sudarytą 1945 m. gruodžio m. 10 dieną, įėjo šešių partijų atstovai. De Gasperi aiškiai matė, kad politiniai, moraliniai ir ekonominiai sugriautą Italiją galima bus atstatyti tik bendromis visų partijų pastangomis. Todėl jis neišskyrė nė komunistų. Kairieji valdė dides darbininkų mases, kuriose degė revoliucijos ugnis. Tą ugnį reikėjo užgesinti, nes, sugriovus jaunutę Italijos demokratinę santvarką, vėl galėjo atsidaryti vartai naujai diktatūrai. To De Gasperi norėjo būtinai išvengti.

Kai De Gasperi perėmė valdžią, italai gaudavo 150 gramų duonos. Jos pramonė buvo beveik visiškai sustojusi. Miestuose viešpatavo juodoji rinka, keldama kainas į padangę; kaimus ir miestelius valdė, kas norėjo. Italijoje nebuvo jokios tvarkos ir jokio autoriteto. Banditai įsiverždavo į krautuves, apiplėšdavo traukinius ir kartais sustabdydavo net karinius sąjungininkų automobilius. Komunistai turėjo paslėpę daug ginklų ir laukė geros valandos perimti valdžią.

Telefonuodamas UNROS prezidentui į New Yorką, De Gasperi užtikrino italams duonos kėsnį iki ateinančio derliaus. Paskui, 1946 m. pradžioje, jis galėjo perimti iš sąjungininkų ir Šiaurės Italijos administraciją. Tai buvo pirmas jo politinis laimėjimas. Gegužės mėnesį jis dalyvavo antroje užsienio reikalų ministerių konferencijoje Paryžiuje ir, sugrįžęs į Romą, pradėjo ruošti parlamento rinkimams bei referendumui, kuris turėjo išrišti monarchijos likimą.

Pirmojo visuotinio balsavimo metu Italija pasisakė už respubliką. Iš 24 milijonų balsų Krikščionių Demokratų partija surinko virš 8 milijonus ir atsiėjo visų partijų priešakyje. Karaliui apleidus Italiją, De Gasperi turėjo eiti laikinai ir respublikos prezidento pareigas.

Išrinkus respublikos prezidentą, De Gasperi atsistatydino ir paliko jam laisvas rankas. Tačiau rinkimai aiškiai parodė, kas turi vadovauti Italijos atstatymui. Todėl prezidentas pavedė Krikščionių Demokratų partijos lyderiui sudaryti naują vyriausybę.

Antrasis De Gasperi kabinetas buvo panašus į pirmąjį. Plati vyriausybės bazė buvo reikalinga ne tik vidaus, bet ir užsienio politikai. Mat, 1946 m. rugpiučio 10 d. Paryžiuje turėjo įvykti užsienio reikalų ministerių konferencija paruošti planus taikos sutarčiai. De Gasperi, be vidaus ministerio pareigų, pasiliko sau laikinai ir užsienio reikalų ministerio portfelį.

Paryžiuje De Gasperi buvo sutiktas šaltai, bet, kalbėdamas konferencijoje, pajuto, kad ledai pradėjo tirpti. Kai pabaigė savo kalbą, Amerikos valstybės sekretorius jam šiltai paspaudė ranką. Tai buvo ženklas, iš kur Italija gali laukti nuoširdžios pagalbos. Tuo tarpu pradėjo gerėti ir ekonominė Italijos padėtis: maisto kortelės buvo padidintos maždaug 30%, o pramonė pakilo nuo 15% iki 65%. Bet tai buvo tik kukli pradžia.

1947 m. pradžioje, kviečiamas Trumano, De Gasperi atvyko į Ameriką ir užmezgė nuoširdžius ryšius su J.A.V. vyriausybe. Byrnes, pagerbdamas Italijos ministerį pirmininką, taip išsitarė apie jo padėtį: "Aš žinau, kad pasaulyje nėra kito žmogaus, kuris turėtų tokį sunkų uždavinį, kaip mūsų svečias. Italijos pramonė neturi anglių,

italų tauta neturi maisto, Italijos bedarbių masės pradėjo nerimauti“.

Kelionė į Ameriką buvo didelis politinis ir ekonominis De Gasperio laimėjimas. Su Amerikos pagalba, duota ir prižadėta, ne tik vyriausybė, bet ir visa Italijos tauta galėjo šviesiau žiūrėti į ateitį.

Nepaisant pasisėkimo, De Gasperi peržiūrėjo vidaus padėtį ir sausio 20 d. atsistatydino. Socialistai suskilo į dvi partijas, o respublikonai pradėjo abejoti kabineto pajėgumu. Kai respublikos prezidentas De Gasperui pavedė sudaryti naują vyriausybę, jos bazė susiaurėjo. Todėl trečiasis De Gasperio ministerių kabinetas išsilaikė tik keletą mėnesių. Per tą laiką vyriausybė pasirašė taikos sutartį, o parlamentas priėmė į Konstituciją Mussolinio sudarytą Laterano sutartį ir Konkordatą.

Jokiai partijai nepajėgiant sudaryti naujos vyriausybės, De Gasperi buvo priverstas vadovauti ketvirtajam ministerių kabinetui. Gruodžio mėnesį, be jokios vyriausybės krizės, į tą ministerių kabinetą įsijungė liberalai, respublikonai ir dešinieji socialistai. Su tuo nauju (penktuoju) kabinetu De Gasperi galėjo ramiai laukti naujų rinkimų, paskirtų 1948 m. balandžio 18 dieną.

Nors tuose rinkimuose Krikščionių Demokratų partija gavo absoliučią balsų daugumą (305 iš 600 atstovų), bet De Gasperi, sudarydamas dėl įvairių priežasčių naujus kabinetus, į vyriausybę stengdavosi įtraukti ir kitų partijų žmones.

Politiniam Italijos gyvenimui De Gasperi vadovavo beveik 8 metus. Per tą laiką sparčiu ritmu keitėsi Italijos veidas. Griuvusių vietoje išaugo nauji miestai ir nauji pramonės bei prekybos centrai. Plačiai užsimota ir praves-

ta žemės reforma pavertė jam gyvam esant 600.000 pusininkų ir samdinių savarankiškais ūkininkais. Toje srityje De Gasperi per keletą metų pasiekė 10 kartų daugiau negu Mussolini per 22 metus. Silos aukštumos (Kalabrijoje) kultūra tapo tarsi naujos Italijos simboliu. Mokesčių reforma, pravesta Amerikos pavyzdžiu, pirmą kartą Italijos istorijoje parodė, kad valdžia gali pasitikėti piliečių sąžiningumu. Namų, kelių, geležinkelių, vandentiekių, elektros jėgainių atstatymas ir praplėtimas suteikė bedarbiams darbo ir duonos. Miškų atsodinimas buvo darbas, kuris turėjo atnešti gerų vaisių po keliolikos ar keliasdešimt metų. Naujos pramonės (metalo, sintetinių medžiagų, gazolino ir t. t.) įsteigimas atvėrė italams naują pragyvenimo šaltinį. Pietų Italijos ūkio ir pramonės pakėlimas sušvelnino kontrastą tarp Šiaurės ir Pietų Italijos. Tuo tikslu De Gasperi vyriausybė įsteigė atskirą fondą, kuris kasmet išleisdavo milijardus lyrų. Socialinio teisingumo pravedimas apstabdė darbininkų streikus ir bedarbių agitacijas.

Vienas didžiausių De Gasperio nuopelnų buvo demokratinės santvarkos sustiprinimas. Italiją, De Gasperio nuomone, turėjo valdyti ne komunistų smurtas, ne neofašistų gaivalai, ne agitacijos aikštėse, ne įžūli mažuma, bet vyriausybė, turinti tautos atstovų daugumos pasitikėjimą. Kai komunistai ir kairieji socialistai, išmesti iš vyriausybės, pradėjo agituoti darbininkų ir bedarbių mases, De Gasperi jiems atsakė: „Aš jums sakau: tegul įvyksta, kas nori, bet aš neišduosiu nei demokratijos, nei respublikos“. Tą žodį De Gasperi išlaikė. 1948 metais jo vidaus reikalų ministeris pradėjo nuginkluoti komunistų partiją. Tais metais buvo
(tęsinys 130 pusl.)

ALBRECHT DURER

1471 — 1528

A. Dürerį, tą renesanso dailės milžiną, neklysdami galime vadinti vokiškuoju Leonardo da Vinci. Jo techniškas dailės amato tobulumas yra tikrai fenomenalus. Kruopštumą ir darbo discipliną Düreris paveldėjo iš savo tėvo, Nürnbergo auksakalio. Meno kultūrą įgijo, bekeliaudamas po Italiją, Olandiją ir kitus anų laikų meno centrus, studijuodamas didžiųjų meistrų kūrinius ir jų darbo metodus. Visas Dürerio gyvenimo kelias nužymėtas sistematingomis, intensyviomis studijomis, kelionėmis, milžinišku meno palikimu tapyboje, graviūrose, medžio raižiniuose, iliustracijose, piešiniuose, taikomosios dailės projektuose ir eilėje raštų, liečiančių meno teoriją, filosofiją ir asmenišką pastabas bei memuarus.

Pastoviai įsikūręs gimtajame Nürnberge, žymiausiame to meto vokiškosios kultūros židiny, Düreris sukūrė labiausiai subrandintus gausius savo darbus. Imperatoriaus Maksimiliano I globojamas, o vėliau iki gyvenimo galo aprūpintas pensija, Düreris atliko įvairių dekoratyvinių sričių taikomosios dailės imperatoriaus užsakymus ir drauge nenuilstamai tobulinosi tapybos, piešimo ir grafikos srityse.

Düreris ne tik gerai pažinojo meno amatininkiškąją pusę, ne tik sugebėjo virtuoziskai tapyti, piešti ir braižyti, bet buvo visapusiškai išsilavinęs, apsiskaitęs, gerokai pralenkęs savo bendralaikius menininkus kultūros pasaulėžiūra. Palikti darbai ir raštai net ir šių dienų meno studiozui liudija nepaprastą Dürerio erudiciją, metodiškumą ir pramatomumą.

Norint gerai suprasti Dürerio asmenybę ir kūrybą, tektų gerokai įsigilinti į viduramžių renesanso ir reformacijos dva-

Linksma diena mums prašvito,
Visi troškom džiaugsmo šito:
Kélės Kristus, mirtis krito.

Neškit naujieną džiaugsmingą
Prisikélimo garbingo!
Aleliuja, aleliuja, aleliuja!

A. Dürer

1. Apokaliptiniai raiteliai
2. Kristaus kančios ir prisikėlimo scenos

Jaunystė —

kaip pavasaris:

tai išsiskleidžia

švelnučiu pumpuru,

tai tykšo sustingusi,

lyg purvina pelkė.

A. Kezio, S. J. nuotraukos

sią, suprasti to meto "kultūrinį klimatą", sugretinant istorijos įvykius, naujus atradimus ir konfliktus.

Jausmingumu, impulsu ir spontaniškumu kūryboje A. Düreris nepasižymėjo ir, atrodo, tuo ne per daug pasitikiėjo. Savo studijose jis siekė logiško, nuosaikaus ir tobulo pažinimo. Tačiau ir jausmas jam, kaip ir kiekvienam dideliam kūrėjui, buvo neišvengiama būtinybė. Tiesa, Dürerio kūrinuose nerasime to lakumo, "nelogiškumo" ar neįmanomumų, kurių yra kupina pietiečių, italų ir ispanų, kūryba. Nors jo kompozicijos elementai yra ir abstraktūs savo struktūra, bet vaizduojamieji objektai niekad nenuolę nuo stebėtos ir išstudijuotos aplinkos. Tam tikra prasme Düreris yra artimas moderniojo meno sampratai: kur teigiama, kad kūrėjas turi būti laisvas ir nepriklausomas nuo pamėgdžiojimo, t. y. neskirti kitų įgytų formų ar stiliaus, bet ieškoti naujų, dar nebandytų išraiškos formų. Düreris, kad ir kaip "sausas" mums atrodytų, savo kūryba gilinasi ne į objektų ar aplinkos išorę, bet į esmę. Kad ir būdamas skrupulingai ištikimas aplinkos "tikrovei", jis vis dėlto atsisako iki šiol įprastų formulių, stilistinių priemonių ir kompozicijos kanonų. Sekdamas anų laikų mokslinius atradimus, savo kultūrinį maištavimą bando apginti, remdamasis fizikos ir matematikos dėsniais.

Bene didžiausiu inovatorium Düreris yra grafikos — spaudos meno srity. Kaip ir visi kiti to meto dailininkai, jis visų pirma buvo tapytojas, ne grafikas. Tuo metu medžio ir metalo graviūra tebuvo priemonė multiplikuoti savo darbus ir kuklesne forma paskleisti visuomenėje. Raižiniai tarnavo

taip pat ir knygų iliustracijoms, jas vėliau ranka paspalvinant. Labai galimas dalykas, kad daugybė Dürerio sukurtų vario ir medžio raižinių tebuvo šalutinis dailininko užsiėmimas. Tačiau jo grafikos darbams nereikėjo pridėti spalvos, nes virtuoziškas brūkšnio (štricho) apvaldymas ir meistriška formos išraiška bei turtinga kompozicija jo raižiniams suteikė iki šiol nematytą jėgą, monumentalumą ir originalumą. Dürerio dėka grafikos menas tapo nepriklausomas nuo tapybos. Kiekvienas modernus grafikas ir spaudos dailininkas yra skolingas Düreriui. Brūkšninis (štrichinis) trijų matavimų formos perdavimas ir šiandien neišvengiamai vartojamas spaudos technikoje, gaminant pašto ženklus ir banknotus.

Plačių interesų, natūraliai smalsus ir būdingas renesanso šviesuolis Düreris yra viena tų asmenybių, kurios parodė nuoširdų susidomėjimą ne tik jas supančia civilizacija, bet ir tomis kultūromis, kurios dar ir šiandien kai kurių laikomos visiškai nereikšmingomis, nes jos esančios primityvios. Gyvendamas Antverpene ir pamatęs jūrininkų atgabentus Actekų ir Majos tautų meno pavyzdžius iš ką tik surastos Amerikos, Düreris šitaip išsitarė: "Aš nieku dar nebuvo taip sužavėtas. Šalia meno, aš esu nustebintas tos keistos šalies žmonių subtiliu išradingumu".

Čia dar vienas teigimas, kad menas nebūtinai turi būti pramoga. Juo ne tik galima žavėtis, meno kūrinys dar gali būti ir įdomus. Jis gali praturtinti mūsų dvasios pasaulį, nežiūrint kaip žiauriai jis smeigtų į mūsų įprastų sentimentų kompleksą.

rasta 221 armota bei minosvydis, 2123 kulkosvaizdžiai, 30.729 šautuvai, 7.975 revolveriai, 18,767 minosvydžių granatos, 42.371 rankinės granatos, 44.809 armotų sviediniai, 5.200.000 šovinių, 85 radijo siųstuvai. Panašus ginklų kiekis buvo surinktas ir kitais metais. Ginklai buvo gabenami iš užsienio į Pietų Italijos uostus ir laikomi gerame stovyje. Jei ne De Gasperio ryžtingumas, gal ir Italiją būtų ištikęs toks pat likimas, kaip Graikiją 1948 — 1949 metais.

Užsienio politikoje De Gasperi laimėjo Triestą Italijai, gavo dviejų buvusių kolonijų administracijos mandata, prisidėjo prie Atlanto pakto, išgavo taikos sutarties peržiūrėjimą, padėjo steigti bendrą Europos rinką ir siekė didesnės politinės Europos vienybės.

Socialinės De Gasperio mintys buvo pasisavintos iš Bažnyčios doktrinos. Didesnis, kiek tik galima, privačios nuosavybės paskleidimas jam buvo laisvės garantija. "Privati nuosavybė yra laisvės kevalas (involucro)". Demokratinis valdymosi būdas jam buvo forma, o turinys — krikščionybė. Demokratija suponuoja aukštą moralinį piliečių lygį ir didelį atsakomybės jausmą. Todėl daugiau galioja moraliniai tautos papročiai negu parlamento išleisti įstatymai. Medžiaginis Italijos atstatymas be moralinio atstatymo jam atrodė neįmanomas.

Didžiausią žmogaus priešą jis matė totalitarinėje valstybėje. Įgimtos žmogaus teisės, išryškėjusios Bažnyčios kovoje prieš totalitarines valstybes, jam, kaip ir Jungtinių Amerikos Valstybių steigėjams, buvo šventas ir neliečiamas dalykas. Krašto valdžia, pagal De Gasperį, turi būti, kiek galima, decentralizuota į valsčius, apskritis ir regijonus. Per juos daug piliečių gali tiesiog dalyvauti krašto adminis-

tracijoje. Tarptautinis demokratinis bendradarbiavimas De Gasperiu atrodė politinė ir ekonominė šių laikų būtinybė. Statant naują ir vieningą Europą, reikia daugiau nugriauti negu statyti. Reikia nugriauti tautinį egoizmą, istorines ambicijas ir revanšo dvasią.

Privatus Alcide De Gasperi gyvenimas buvo pavyzdingo kataliko. Kasdien jis skaitydavo ir mąstydamas Tomo Kempiečio Kristaus Sekimą, sekmadieniais išklaudydavo Šv. Mišias ir priimdavo Komuniją, algos dalį išdailindavo neturtingiesiems. Lankydamas Vienos universitetą, jis gyveno palėpėje; važiuodamas į Ameriką, pasiskolino iš draugų kailinius ir lagaminus; mirdamas paliko tiek mažą santaupų, kad Italijos parlamentas paskyrė jo žmonai pensiją. Jis gyveno ne sau ir ne savo partijai, bet Italijai, kuriai norėjo duoti naują veidą: ne klerikalinį, kuris buvo Bažnyčios valstybės laikais, ne antiklerikalinį 1870 — 1920 metų, ir ne fašistinį netolimos praeities. Naujos Italijos veidas yra krikščioniškas ir demokratiškas.

1953 metais De Gasperi sudarė paskutinį (aštuntą) ministerių kabinetą ir, negavęs parlamento paramos, atsistatydino. Nors vėliau jam buvo pasiūlyta sudaryti naują vyriausybę arba tapti respublikos prezidentu, bet De Gasperi jautėsi pavargęs ir norėjo atsikvėpti bei daugiau atsidėti partijos organizavimui. Paskutiniojo partijos kongreso metu (1954 m. birželio 27 d.) De Gasperi, tik gydytojo padedamas, galėjo užbaigti savo kalbą, kuri sudarė tarsi politinį ir dvasinį jo testamentą. Tų pačių metų rugpiūčio mėnesio 19 dieną, tardamas Jėzaus vardą, De Gasperi mirė savo šeimos globoje. Jo kūnas, Pijaus XII valia, palaidotas Šv. Lauryno bazilikoje Romoje. Iki mūsų

dienų Alcide De Gasperi darbą tęsia artimi jo bendradarbiai, visi Krikščionių Demokratų partijos nariai: Pella, Fanfani, Scelba, Segni. Ir jų vyriausybėse mainosi kabineto nariai, bet visi eina De Gasperiu pramintu socialinio teisingumo, demokratijos ir tarptautinio bendradarbiavimo keliu.

Po De Gasperi mirties buvo apie jį gražių atsiliepimų. H. Spaak, Belgijos socialistų lyderis, jį pavadino vienu "iš inteligentiškiausių, pajėgiausių, tauriausių ir drąsiausių šių dienų valstybės vyrų". Eisenhoweris manė, kad De Gasperi buvo "vienas iš didžiųjų šios epochos vyrų, kuris įkvėpė ne tik Italiją, bet ir visą pasaulį". Trumanas išsireiškė, kad jo mirtis yra "didelis nuostolis Italijai ir visam pasauliui". "Italija", rašė Bidault, prancūzų Krikščionių Demokratų lyderis, "prarado didžiausią savo sūnų, Europa — vieng šviesiausių vadų, laisvi žmonės — vieng drąsiausių brolių". Bene teisingiausias jo darbų įvertinimas bus užrašytas ant jo karsto: "Alcide De Gasperi, Italijos atstatytojas".

ELEKTROS MOKSLO MILŽINAI

DR. JUOZAS PRUNSKIS

(Jų atradimai ir pasaulėžiūra)

Labai teisingai Paskalis yra pasakęs, kad "gamtoje yra daug tobulumų, kurie parodo, kad ji yra Dievo atspindys, bet yra ir daug netobulumų, kurie parodo, kad ji yra tik atspindys".

Iš visų gamtos sričių bene daugiausia naudos žmonijai atnešė elektros apvaldymas. Čia mes susiduriame su eile mokslo žvaigždžių. Jau 1749 m.

Benjaminas Franklinas įrodė, kad audrų žaibai yra elektrinės kilmės, ir išrado perkūnsargį.

Franklinas labai vertino religiją. Kai jis buvo J.A.V. pasiuntinys Paryžiuje, kartą ano meto salionų draugystėje buvo nepagarbiai atsiliepta apie Šv. Raštą. Franklinas klausėsi ir po valandėlės pratarė, kad jis, eidamas pro senų knygų parduotuvę, nusipirkęs vieną leidinį, kuriame esą labai gražių posmų. Čia pat jis ir paskaitė kelias ištraukas. Pokalbyje dalyvavusiųjų susižavėjimas buvo didelis; jie gyrė stilių ir mintis. Tada Franklinas atskleidė paslaptį — tai buvo Šv. Rašto knyga. Joje, sakė jis, yra daug tokių puikių vietų, ir pirmiau apie Šv. Raštą buvo blogai atsiliepta tik dėl to, kad jis nebuvo pažintas.

Galvani — tretininkas

Elektros srityje nepamirštas *L. Galvani* (1737 - 1798) vardas. Jis buvo gydytojas ir gamtininkas. Yra žinomi jo eksperimentai su varlėmis, kai jis, paleisdamas į negyvą jos kūną elektros srovę, matydavo, kad srovė veikia nervų sistemą. Tada ir negyva varlė pajudindavo koją. Jis yra daug nusipelnęs elektros srityje, už tai jis buvo pagerbtas, pavadinant jo vardu elektros srovės matavimo įtaisą — galvanometrą. Galvani buvo giliai religingas, net priklausė šv. Pranciškaus tretininkų ordinui.

Tarp elektros mokslo kūrėjų yra paminėtinas ir *Aleksandras Volta* (1745 - 1827). Jis sugalvojo elektros gaminimo įtaisą. Jo vardas yra įamžintas, elektros matavimo vienetą pavadinant voltu. Jis buvo nuoširdus katalikas. Yra žinomas jo posakis: "Aš laikiu ir tebelaičiu šventąją katalikų tikybą vienintele tikra ir neklaidinga religija. Dėkoju Dievui, kad Jis man

įkvėpė ši antgamtinį tikėjimą. Evangelijos nesigėdžiu“.

Kai 1931 m. buvo švenčiama šimto metų sukaktis nuo to įvykio, kada *M. Faraday* (1791 - 1867) atskleidė elektros indukcijos dėsnį, Europos mokslininkai buvo suvažiavę pagerbti šį mokslui didžiai nusipelnusį vyrą. Britų Elektros Inžinierių institutas net surengė parodą, kad galėtų atvaizduoti, kokią didelę įtaką Faraday dėsnis turėjo praktiškame gyvenime. Faraday taip pat buvo giliai tikintis žmogus, net 1840 m. tapęs dvasiskiu. Yra išlikusių jo sakytų pamokslų tekstų.

Tarp pirmųjų elektros mokslo kūrėjų yra skaitomas ir *G. S. Ohm* (1787-1854). Jo nuopelnai mokslui yra pagerbti, jo vardu pavadinant elektros varžos vienetą — omą. Šis vokiečių mokslininkas buvo taip pat tikintis ir yra profesoriavęs Koelno jėzuitų kolegijoje.

Nuostabūs Ampère

Vieno devynioliktojo šimtmečio mokslininkų suvažiavimo metu gilų susidomėjimą sukėlė *A. M. Ampère* (1775-1836). Jis pademonstravo, kaip veikia viena kitą elektros srovės. Jeigu lygiagrečiai padėtomis vielomis bėga priešingos elektros srovės — viena kitą traukia, o jeigu tos pačios — stumia. Iš tų jo tyrinėjimų atsirado veikalas, vardu „Elektrodinaminių reiškinų matematinė teorija“. Amperas buvo ypatingai gilaus proto mokslininkas. Dar tebebūdamas 11 m. amžiaus, jis iš miesto bibliotekos ėmė matematikos veikalus. Būdamas 30 m. amžiaus, jis jau buvo Paryžiaus politechnikos mokyklos profesorius. Jis buvo pakviestas nariu Londono, Berlyno, Stockholmo, Briuselio, Lisabonos mokslo akademijų. Jo vardas tapo įamžintas, pavadinant elektros

srovės jėgai matuoti įtaisą amperometru.

Gamtamokslis Amperą vedė į tikėjimą. Kartą jis rašė: „Mes galime stebėti Dievo darbus ir per juos kilti prie Jo. Kaip tikrieji žvaigždžių judesiai yra pridengti regimųjų, o vis dėlto šie regimieji judesiai mums padeda susėkti tikruosius, taip ir Dievas yra tartum paslėptas savo darbuose; per šiuos darbus mes pakylame prie Jo ir net lyg išžiūrime į Jo dieviškąsias savybes“. Anot jo, apie Dievą, stipriausiai kalba „ta nuostabioji priemonių harmonija, kuria laikosi visatos tvarka“.

Ampero užrašuose randama daug pastabų, panašių į šią: „Šis pasaulis praeis. Jeigu tu tik maitinsies jo tuštybėmis, tai ir tu praeisi, kaip jos. Tačiau Dievo tiesa pasilieka amžinai. Jeigu tu ją maitinsies, tapsi nenugalimas. Darbuokis maldos dvasioje. Studijuok šio pasaulio dalykus, tačiau į juos žiūrėk tik viena akimi, antrąją nuolat atkreipdamas į amžinąją šviesą“.

Žymus prancūzų Ozanamas, kai dar buvo studentas, kartą užėjo į bažnyčią ir pamatė prie altoriaus beklūpintį kažkokį garbingos išvaizdos asmenį. Susidomėjęs priėjo arčiau ir atpažino garsųjį mokslininką Amperą. Jo rankose buvo rožančius. Jaunam studentui tai padarė didelį įspūdį. Jis vėliau prisipažino, kad tai labiau jo tikėjimą sustiprino, negu eilė skaitytų knygų.

Viename savo laiške Amperas rašė: „Mokslininkai didžiuojasi savo mokslu, bet kas jie prieš paprastą sielą, pažįstančią patį Dievą!“ Kai jis gulėjo, sunkiai sirgdamas savo mirties išvakarėse, kažkas pasiūlė jam paskaityti iš „Kristaus Sekimo“ knygelės, bet Amperas atsakė, kad šią gražią knygą jis išmokęs atmintinai.

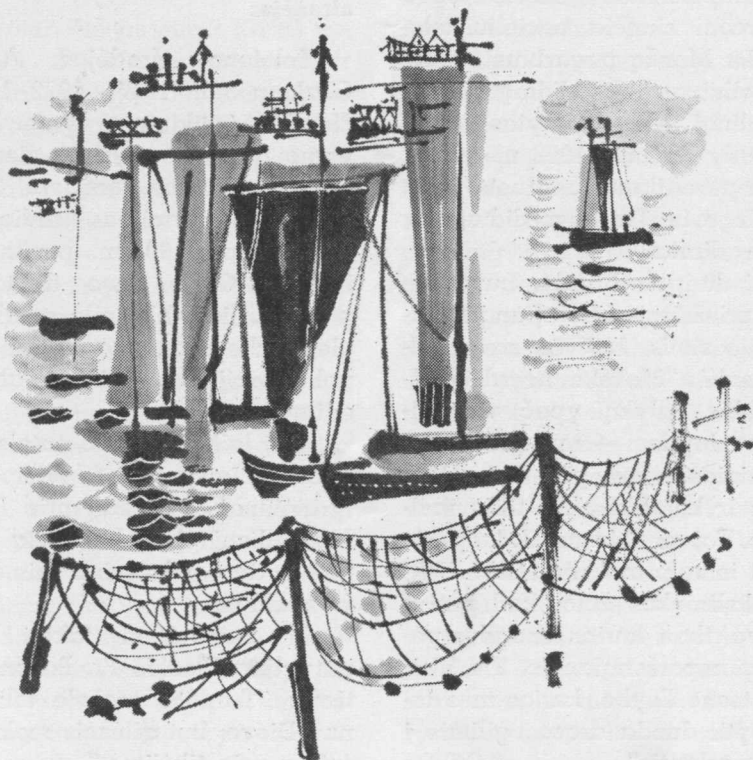
Krikščionybės itaka mokslui

Vienas pirmųjų mokslininkų, ėmusių stebėti elektros srovės įtaką į magnetinę adatėlę, buvo gamtininkas *H. Ch. Oersted* (1777-1851). Dėl to jis yra laikomas elektromagnetizmo pagrindų tiesėjas ir jo vardu (oerstedas) yra pavadintas magnetinio lauko įtampos vienetas. Jis visada buvo nuoširdus krikščionis, kas matyti iš jo knygos, pavadintos "Gamtos dvasia". Kai Danijoje buvo švenčiama tūkstančio metų sukaktis nuo krikščionybės įvedimo, Oerstedas iškėlė krikščionybės įtaką mokslui.

Elektros moksluose naują erą pradėjo skotų fizikas *J. C. Maxwell* (1831-1879). Jis yra elektromagnetinio lauko ir elektros šviesos teorijos kūrėjas, nu-

matęs elektromagnetinių bangų buvimą. Jis vasada buvo nuoširdžiai religingas. Tai liudija ir biografų užrašytas vienas jo posakis: "Visagalis Dieve, kuris sutvėrei žmogų panašų į save, duodamas jam nemirtingą sielą, kad galėtų Tavęs ieškoti ir viešpatuoti tvariniams, išmokyk mus pažinti Tavo rankų darbus, kad galėtume žemiškus dalykus panaudoti savo gerovei ir kad sustiprintume savo protą Tavo tarnyboje, kad tuo būdu galėtume priimti Tavo laukiamą Žodį ir tikėtume Tą, kuri Tu siuntei, kad padėtų mums pažinti savo išganymą ir atneštų nuodėmių atleidimą. To mes Tave meldžiame mūsų Viešpaties Jėzaus Kristaus vardu".

Čia suminėti išradimai elektros srityje vedė prie kitų didžiųjų išradimų,

pvz. radijo. Šioje srityje pirmiausia paminėtinas prancūzų fizikas *E. Branly*. Jo nuopelnai yra labai dideli radijo technikos srityje. Jis išrado radijo bangų detektorių, kas leido pirmą kartą praktikoje panaudoti radijo telegrafą. Savo išradimą jis pademonstravo Mokslo Akademijos susirinkime Paryžiuje 1890 metais. Jis buvo religingas ir dėstė Paryžiaus katalikų institute.

Radijo išradėjas Marconi

Tačiau didžiausi nuopelnai radijo srityje priklauso italui *Guglielmo Marconi* (1874-1935). Jis jau 1896 m. Anglijoje išėmė patentą aparatui, kuriuo be vielų buvo galima siųsti ir priimti signalus dviejų mylių atstume. 1899 m. kovo 28 d. bevieliu įtaisais buvo perduoti žodžiai per La Manšo sąsiaurį. Marconi čia pagerbė Branly nuopelnus, nes jo parinktas tekstas buvo toks: "Marconi siunčia bevieliu telegrafu per La Manšą pagarbius sveikinimus Branliui, nes šis didingas išradimas, dalinai yra įvykdytas dėka įdomių Branly darbų". 1902 m. pirmą kartą buvo per Atlantą perduota žinia bevieliu telegrafu. Tai buvo didingasis Marconi išradimas.

Marconi, kaip ir Branly, buvo katalikas. Jo priežiūroje buvo įrengta Vatikano radijo stotis. 1935 m. savo kalboje jis pasakė: "Mokslas negali išaiškinti daugelio dalykų, ypač visų didžiausios paslapties — mūsų buvimo. Aš su pasididžiavimu pareiškiu, kad esu tikintis ir katalikas. Aš tikiu maldos galybę. Tai aš tikiu ne tik kaip katalikas, bet ir kaip mokslininkas. Kiekvienas mokslininkas žino, kad mokslas turi savo ribas, kurios žmogaus pažinimui yra neperžengiamos. Tik tikėjimas aukštesne Esybe, kurios mes turime klausyti, duoda drąsos gilintis į gyvenimo paslaptis".

Kai automobilio nelaimėje jis neteko vienos akies, gydytojo paklaustas, ar labai skauda, atsakė: "Taip, labai skauda. Atrodo, kad aš ta akimi daugiau nebematysiu. Tačiau, jei taip nori Dievas, tebus Jo šventoji valia".

Kalbėdamas su prancūzų žurnalistas, didysis išradėjas pasakė: "1901 m. pradėjau statyti Cornwallio siunčiamąją stotį, kuria norėjau Senąjį Pasaulį surišti su Naujuoju. Nuvykęs į New Yorką, pasistatydinau priimtuvą, tačiau, vos spėjus man jį baigti, kilęs ciklonas sunaikino siųstuvą. Nuliūdau, bet pasitikėjau, kad Dievas man padės".

Mirties valandą Marconi laikė rankose rožančių ir mirė, kalbėdamas "Tėve mūsų".

Telefono išradėjas ir radioaktyvumo atradėjas

Telefono išradėjas *Aleksandras Graham Bell* (1847 - 1922) buvo krikščioniškų įsitikinimų vyras. Radioaktyvumo tyrinėjimų srityje vienas pirmųjų buvo *Enrique Becquerel* (1852-1908). Jis aptiko uranijaus radioaktyvumą, ir už tai jam 1903 m., pusiau su Marie ir Pierre Curie, buvo duota Nobelio premija. Jis atliko eilę svarbių studijų elektrochemijos, magnetizmo, šviesos poliarizacijos ir šviesos absorbcijos srityse.

Kurį laiką jis buvo nutolęs nuo religijos, tačiau vėliau prisipažino, kad tyrinėjimai jį atvedę prie Dievo. Kas sekmadienį ėjo į bažnyčią melstis. Ir namie drauge su visa šeima kalbėdavo maldas.

Čia suminėtieji faktai dar kartą patvirtina filosofo Fr. Bacon pareiktą tiesą: "Truputis mokslo tolina žmogų nuo Dievo, bet gilesnis mokslas jį priartina prie tikėjimo."

GIEDRĖ STASIŠKYTĖ

KUR MANO KELIAS?

(III premija laimėjęs straipsnis)

Kas aš esu? Kur aš einu? Ko aš noriu pasiekti? Šie klausimai sukasi ir pinasi mano galvoje, neduodami ramybės. Atrodo, kad toji vargšė galva sprogs. Ir jeigu sprogtų, gal jau nebūtų tokia baisi nelaimė, nes tada nereikėtų būti kankinamai šių neatsakomų klausimų.

Šis nerimas negali būti vadinamas problema. Jis jau taip yra įsisunkęs ir įleidęs šaknis jaunimo sieloje bei prote, kad gali būti laikomas tikra sąmonės būseną. Jis nuolat auga ir plečiasi, lyg piktas vėžys, išėsdamas visa tai, kas gera, gražu ir tiesu.

Žinoma, ir vyresnieji pergyvena tam tikras abejones bei neramumus, bet šitos jų problemos skiriasi nuo jaunimo problemų tuo, kad jos kyla iš jų pačių susidarytų aplinkybių bei sąlygų. Jaunimo pečius slegia ne tik jų pačių, bet ir vyresniųjų uždėtos klaidos. Reikia stengtis jas atitaisyti, žinant, kad jos atsirado be jų noro ir valios,

pirmiau negu būtų buvę galima jų atsiklausti, nes jie dar buvo per jauni ir per naivūs.

Amerikietis karikatūristas Schulz vaizduoja šešerių metų mergaitę, kuri rimtai savo draugams aiškina, jog pasauliui yra davusi ultimatumą — per dvylika metų susitvarkyti. Kai ji sulauksianti aštuoniolikos metų, kas, jos supratimu, jau reiškia suaugusiųjų pasaulį, tada ji galėsianti linksmai ir laimingai gyventi, nesirūpindama nei karais, nei atominėmis bombomis, nei riaušėmis.

Šis vaikiškas mergaitės pyktis vaizdžiai iliustruoja šių dienų jaunimo rūpestį ir netikrumą. Medicina kasdien atranda naujų antibiotikų bei narkotikų, ilginančių žmogaus gyvenimą ir mažinančių skausmus, bet iki šiol dar niekas nesurado vaistų nuo beviltiškumo, kurį galima vadinti didžiausia dabartinio jaunimo liga. Koks malonumas ilgai gyventi, jeigu nejauti, kad būtum ką nors gera ar naudinga pasiekęs?

Daug yra prirašyta kritikos apie šių dienų fenomeną, vadinamą "going steady". Šitas reiškinys dažnai yra per daug paviršutiniškai sprendžiamas. Bet tai yra daug gilesnės ir svarbesnės problemos atspindys. Tai yra saugumo ieškojimas. Mergaitė ir berniukas pasižada būti vienas kitam ištikimi. Mergaitei tai suteikia daug saugumo, nes dabar gali pasitraukti iš tų taip anksti šiame krašte prasidedančių varžybų — stengtis atkreipti ir patraukti berniukų dėmesį. Tokia "sutartis" ir berniuką nuramina: jis jau nebesijaudina ir nesirūpina, kuriai mergaitei skambinti ir kaip ją užkalbinti. Jis gerai žino, kad jo draugė jau sėdi, laukdama jo malonės. Tokiu būdu jis žymiai saugiau bei drąsiau jaučiasi ir prieš kitus draugus. Be to, juodu da-

bar gali drauge sudaryti frontą prieš tas visose gyvenimo srityse vykstančias lenktynes, čia vaizdžiai vadina-
mas "rat race", kurios prasideda jau tada, kai tik žmogus pradeda bendrauti su kitais.

Gal dėl panašių priežasčių Amerikoje yra paplitęs ir jaunimo gangsterizmas. Čia taip pat jaunuoliai ieško saugumo ir užsitikrinimo būryje. Tačiau ne vieno šių gengių dalyvio pasąmonėje glūdi pasiryžimas keršyti visuomenei. Jie daužo langus, triukšmauja, net mėgina pamėgdžioti suaugusiųjų pasaulį karais tarp atskirų gengių, kur dažnai jie vienas kitą sužeidžia, o kartais net užmuša. Be to, jiems tai yra priemonė išlieti susitvenkusią energiją ir pyktį. Jie nori priklausyti suaugusiųjų pasauliui, todėl jį pamėgdžioja. Jie stengiasi elgtis taip, kaip mato elgiantis suaugusius. Bet stipriausiai ir labiausiai juos veikia neigiamas suaugusiųjų elgesys: neapykanta, kerštas ir smurtas.

Kai jaunuolis tampa studentu, pasijunta daugiau išprusęs. Jis pradeda karštligiškai stengtis taikytis prie studentiškos atmosferos. Visi jo vyresnieji draugai jam atrodo tokie savimi pasitikį, rafinuoti. Netrukus jis pradeda rūkyti, gerti, išmoksta kalbėti pseudo-intelektualo stiliumi, pradeda filosofuoti, nors dažniausiai tai neturi jokios gilesnės prasmės. Praėjus kiek laiko, jis pagaliau pilnai prisitaiko prie šios grupės ir suranda tam tikrą saugumą, nes pajunta esąs vienas iš tų, kurių veidai atrodo bereikšmiai, kurie taip desperatiškai vaidina visažinius, bet po tokia savo išore yra pilni abejonių ir baimės. Jie bijo save atverti ir parodyti kitiems, kokie jie iš tikrųjų yra.

Kiti veržiasi į kraštutinumus, save laikydami bitnikais, stengdamiesi atsipalaiduoti nuo visų visuomenės su-

varžymų ir tradicijų. Vieno tos srovės poeto žodžiais, jie save vadina pasimetusia generacija. Jie stengiasi elgtis, kaip nuo kitų nepriklausą individai, bet pamiršta, kad tokiu savo keistu elgesiu prisiriša prie kitos grupės žmonių, sekdami ir pamėgdžiodami bitnikus.

Jaunimas neranda paguodos ar suraminimo nė religijoje. Nors daugumas pripažįsta tikį kažkokią aukštesnę būtybę, bet jie dažnai nesutinka jos net Dievu pavadinti. Jie vadina ją Gamta arba kartais net Nežinomuoju. Formali ir konkreti religija jiems nėra priimtina, nes jie suriša ją su suaugusiųjų pasauliu su tuo pasauliu, kuris jiems yra toks pilnas kliūčių, abejonių ir baimės. Religija jiems atrodo senas, istorinis dalykas, kur yra daug gražios liturgijos, bet kur jie nesuranda nei poilsio, nei ramybės. Gal tai yra ir mokyklų kaltė. Viešosiose mokyklose jie visai religijos pamokų neturėjo, o katalikiškose, kad ir turėjo, tos pamokos jų giliau nepaveikė. Tai buvo daugiau tik forma be turinio. Tai buvo išorinė dresūra be gilesnio vidurinio įtikinimo ir išašmoninimo. Buvo daugiau pabrėžiama liturgija, išoriniai religijos aspektai, bet nesistengiamą per daug gilintis į religijos filosofiją, į dogmų reikšmę ir tikėtinumą. Jiems buvo nuolat kalama, ką jie turi išorinai daryti, bet nebuvo stengiamasi paaiškinti, dėl ko tai reikia daryti. Gal pati pagrindinė šios rūšies klaida yra ta, kad katalikiškose mokyklose dažniausiai religiją dėsto ne kunigai, bet seselės, kurios, nors yra labai uolios ir religiniuose klausimuose apsiskaičiusios, bet negali prilygti kunigams, kurie nuolat susiduria su žmonių sąžinėmis ir įvairiausiomis jautriomis jų problemomis. Šioje srityje reformų verkiant reikia. Kai jaunuolis pasiekia

universitetą, jis retai tegali surasti laiko labiau į šiuos klausimus įsigilinti. Dažnai jau būna ir per vėlu. Reikia jam religinį pagrindą duoti tada, kai jis pradeda formuoti savo galvosena, principus ir siekius.

Toks religinis nesubrendimas jaunuoliui dažnai sudaro daug kliūčių ir nusivylimo. Jam religija nepadeda, o tik trukdo. Sąžinė dažnai jam sako, kad jo elgesys neatitinka vaikystėje įgytų sąvokų. Nesuprasdamas, kad tos sąvokos buvo pritaikytos tik vaikystei, o naujų neįsigijęs, jis krenta į netikrumą ir nusivylimą.

Lietuviui jaunuoliui šios problemos dar yra pasunkinamos tautinės sampratos netikrumo. Ar jis lietuvis, ar amerikietis? Tėvai kasdien kalta, kad jis grynas lietuvis ir toks turi būti. Bet širdies gilumoje jis jaučia nesąs grynas lietuvis, o dar mažiau amerikietis. Daugumas jo draugų yra lietuviai, kurių padėtis yra tokia pat, kaip ir jo. Su jais jis gal laisviausiai jaučiasi. Su amerikiečiais jis gali išorinai sugyventi, net ir draugauti, bet jis taip pat gerai supranta, kad su jais niekad negalės pasidalinti savo giliausiais jausmais ir mintimis, jeigu jau ne dėl kitos priežasties, tai vien dėl to, kad jie yra kilę iš visai kitų kultūrų, papročių, tradicijų, jie niekad negalės pilnai suprasti, kaip galvoja ir kaip jaučiasi lietuvis. (Tai yra labai rimtai įsidėmėtina ir tiems, kurie galvoja apie mišrių šeimų kūrimą! Red.).

Antrą vertus, ir tėvų pasaulis mums yra dalinai svetimas ir nepažįstamas. Jų atsiminimai, nors kartais ir įdomūs, mums nėra artimi. Jų galvosena skiriasi nuo mūsų ne tik amžiumi, bet ir kita mokslo sistema, kitokiomis gyvenimo sąlygomis, kitokiais papročiais, kurie buvo Lietuvoje ir kurie, jų manymu, gali būti pritaikyti ir šiame kraš-

te. Bet jie niekad čia negalės būti pritaikyti todėl, kad gyvenimo sąlygos šiame krašte skiriasi nuo Lietuvoje buvusių, kaip diena ir naktis. Jų niekam nepasiseks suderinti.

Iš šito dviejų kartų ir dviejų kultūrų sujungimo išaugs visai nauja, savita generacija, kuri pagaliau gal atras savo vietą pasaulyje. Bet kokia išeitis gali būti dabartiniam jaunimui, neturinčiam tvirtų šaknų? Atrodo, kad jam yra tik vienas kelias — suprasti ir ra-

miai priimti šią be jo kaltės susidariusią nenatūralią padėtį. Kai žmogus supranta, kad jis serga ir pažiūrta savo ligą — jau yra kelyje į pasveikimą. Tad ir mūsų jaunimas, jeigu šią savo nesaugumo ir pasimetimo ligą supras, be abejo, ryšis ieškoti ir vaistų. Šios nenormalios padėties nė vienas nepakeis, bet nereikia dėl to kankintis ir blaškytis, lyg tam paukščiukui narve. Reikia susitaikyti su esama padėtimi, po ja nepalužti, netapti jos vergu, bet viešpačiu. Žmogus, labiau negu kuris nors kitas tvarinys, sugeba prisitaikyti prie įvairiausių sąlygų, prie skirtingiausių aplinkybių, todėl nebus sunku prisitaikyti prie dabartinių gyvenimo sąlygų nė mūsų pilnam energijos jaunimui. Ramiai priimdamas šią padėtį ir stengdamasis joje nepasimesti, jis žinos, kam gyvena ir kam kovoja. O

tai, be abejo, jam suteiks ir saugumo jausmą, ir žinojimą, kad jo taip trokštama laimė nėra nepasiekiamo.

Redakcijos pastaba. Šiame straipsnyje keliais jaunatviškais pabrėžimais yra sukurtas gana tikslus dabartinio lietuvio studento vaizdas. Tuoj po šio rašinio spausdiname dar

Lietuvoje mokslus baigusios moters "Žvilgsnį į lietuvišką jaunimą Amerikoje". Bus įdomu pažvelgti kaip į tą patį klausimą žiūri mūsų skirtingų kartų atstovės. Gal šiame rašinyje ir "pasimetusioji generacija" ras vieną kitą naudingą patarimą, kaip gydytis iš tos "nesaugumo ir nerimo ligos".

ŽVILGSNIS Į LIETUVIŠKĄ JAUNIMĄ AMERIKOJE A. JANKUTĖ

AŽDAUG vienuolika metų praėjo, kai didžioji lietuvių emigracijos banga pasiekė šį kraštą. Pirmasis ateivių rūpestis buvo kaip galima greičiau savarankiškai įsikurti. Mūsų žmonės materialiniai gerai įsikūrė: daugelis turi nuosavus namus, vasarnamius, automobilius, įmones, baigę aukštuosius mokslus ir užimą geras tarnybas.

Bet niekad nėra mėlyno dangaus be debesėlio ir gyvenimo be rūpesčio. Sąmoningoji lietuviška visuomenė su rūpesčiu seka mūsų jaunimą, kuris ilgainiui vis labiau nutausta ir tolsta nuo lietuviškos bendruomenės. Sakomės esą tremtiniai, palikę savo kraštą, kad galėtume egzistencinę kovą už Lietuvos laisvę tęsti kitur, kol bus laisva tėvynė. Mūsų tikslas išsivijoje yra aiškus — kovoti už Lietuvos laisvę ir išlikti sąmoningais lietuviais. Bet su kartėliu širdyje matome, kad mūsų jaunieji, priešų džiaugsmui, sąmoningai ar nesąmoningai apleidžia kovos gretas.

Kai gyvenome Vokietijoje kompaktine mase, negalvojome, kad lietuvių

bės išlaikymas mums galėtų būti problema ir jai praktiškai nepasiruošėme. O dabar, kai susipratusių ir nesusipratusių inteligentų ar neinteligentų vaikų yra tirpdomi tame pačiame svetimybės katile, visi esame didžiai susirūpinę. Ir organizacijose, ir spaudoje, ir per radiją nekartą yra nagrinėjamos jaunimo nutautimo problemos, bet konkrečiai niekas nepasikeitė. Buvo balsų, kad problemos sprendime nebuvo pakankamai veržlumo, kovos dvasios ir konkrečių pasiūlymų. Kažin ar tai tiesa? Buvo duota daug gerų pasiūlymų ir receptų, bet problema liko neišspręsta ne dėl to, kad jie būtų blogi. Yra sunku rasti tikslų atsakymą tokiai komplikuotai problemai, kurią apsprendžia daugelis faktorių ir kuri ne visada mums patiems yra aiški bei suprantama.

Svarbiausios mūsų jaunimo nutautimo priežastys yra atitrūkimas nuo gimtosios aplinkos, menkas išsilavinimas, tėvų bejėgiškumas prieš mokyklos, gatvės, ir televizijos įtaką. Be to, svarbų vaidmenį vaidina noras turtin-gai gyventi, silpna lietuviška mokyk-

la, bažnyčios, organizacijų ir spaudos nepakankamas pasiruošimas įtraukti daugiau jaunimo į lietuvišką bendruomenę.

Tie, kurie išaugo Lietuvoje romantiško tautinio patriotizmo įtakoje, kai visa tai, kas lietuviška, jiems yra šventa, jaučiasi prislėgti, kai jaunimas to tautinio kraičio neturi. Jaunimas, gyvendamas svetimame krašte, persiima šio krašto dvasia, idėjomis, papročiais, lengviau pritampa ir susiranda vietą naujoje visuomenėje, kurioje jaučiasi artimesnis, negu likdamas tautinėje mažumoje.

Jeigu lietuviškos kultūros pagrindiniai bruožai būtų romantiškumas, neagresyvumas ir reikalavimas pasiaukoti idealams, tai amerikietiškoji civilizacija, priešingai, yra dinamiška, veržli ir agresyvi. Jos idealas — sotas, patenkintas ir saugus gyvenimas. Kažkokiais nerealiais tolimais idealais čia nekvaršinama galvos. Ji nori žmogų laimėti materialinėmis vertybėmis.

Lietuviška šeima ir bendruomenė, atsidūrusi naujose gyvenimo sąlygose, ne visada pajėgė tinkamai perduoti savo idėjas ir idealus, todėl jaunimui jie atrodo atsilikę ir pasenę. Naujojo krašto dvasia nepaprastai veikia jaunus žmones, tad nenuostabu, kad jaunimas, sužavėtas tos veržlios, optimistiškos ir konkrečios gyvenimo filosofijos, gręžiasi nuo savųjų. Bet reikia pripažinti, kad tas gręžimasis vyksta su didele pasaulėžiūrine kova. Jei kam teko pavartyti jaunimo straipsnius ir dalyvauti jų diskusijose, tai galėjo pamatyti, kad mūsų jaunimas pergyvena didelį dvasios konfliktą. Daugiau galvoją ir idėjiškiau nusistatę jaunuoliai rodo norą save susirasti ir išlikti lietuviams, bet, neturėdami po kojomis gimtosios žemės, jaučiasi neturį atramos išugdyti sąmoningam lietuvišku-

mui. Kartais jie stato klausimą: kodėl aš turiu būti lietuvis ir mylėti Lietuvą, kurios aš nepažįstu ir nesu matęs? Toks klausimas Lietuvoje užaugusiems skamba kaip išdavimas.

Senasis lietuvių tipas jaunimo nežavi. Jis nenori būti toks, kaip tėvai ar pažįstami, gyveną tik praeities nuotakomis ir iliuzijomis. Jam atrodo, kad, taip elgiantis, galima patekti į lietuvišką getą, kur kovojama už pasenusius idealus ir pasenusį žodinį patriotizmą. Tačiau būti toki, kaip amerikiečiai, jie jaučiasi taip pat negalį. Iš čia kyla nerami ir maištaujanti jaunimo dvasia. Ir pats jaunimas dabar save laiko pasimetusia, maištaujančia ir nelaiminga generacija. Jaučiama, kad reikia rasti koks nors vidurio kelias. Manoma, kad jaunojo lietuvių inteligento tipas turėtų savyje jungti lietuviškosios ir amerikietiškosios kultūros pradus. Tik tokiu būdu busių daugiau naudos savajai visuomenei.

Gera, kad jaunimas nerimsta ir vis ieško, nes pasyvumas nėra dorybė. Bet yra negera, jeigu jis nežino, ko ieško ir dėl ko nerimsta. Ar kartais tas beprasmis blaškymasis nerodo dabartinio jaunimo dvasinės tuštumos ir idealizmo stokos? Kad didelė čia užaugusio jaunimo dalis neturi daug idealizmo, tai yra neginčijamas faktas. Juk daugelis jaunosios kartos atstovų studijuodami gražiai pasireiškė jaunimo organizacijose, bet, baigę mokslus, nerado reikalo įsijungti į lietuviškąją visuomeninę veiklą arba kokiu nors būdu ją paremti. Juk jie galėtų įnešti naujų idėjų ir gražiai atstovauti mūsų reikalus šio krašto visuomenėje. Ir Baltuosiuose Rūmuose, ir visur kitur mus tebeatstovauja vis senosios kartos atstovai. Daugelis jaunųjų, pakviesti į visuomeninę veiklą, numoja ranka ir pasineria mažų privačių ratelių bend-

PROF. A. PAPLAUSKAS - RAMŪNAS

MŪSŲ PEDAGOGINĖS ŽVAIGŽDĖS

Montessori lietuvių pedagogikoje

Su malonumu perskaitau "Laiškuose Lietuviams" D. Petrutytės straipsnius apie Montessori. Kai pasitaiko būti New Yorke, užsuku pas buvusį Marijos Pečkauskaitės profesorių bei auklėtoją Friedrichą W. Foersterį. Jo raštus, persunktus gilios gyvenimo išminties bei žmoniškumo dvasia, skaičiau ir skaičiau nuo gimnazijos laikų. Drauge su juo vaikščiodami New Yorko miesto gatvėse bei parkuose, nekartą savo pasikalbėjimuose esame palietę

ravimuose bei pasilinksminimuose. Patogumų ir malonumų troškimas užima idealizmo vietą.

Kad šis jaunimo nerimas ir maištaivimas nebūtų vien bevaisis blaškymas ar dirbtinė poza, reikia, kad tas jaunas lietuvis, išaugęs svetimoje žemėje ir jungiąs savyje dviejų kultūrų pradus, sąmoningai apsispręstų

Rusijos, Rytų Europos ir Lietuvos pedagogikos klausimus. Mums yra didis džiaugsmas ir pasididžiavimas turėti žymią Foersterio mokinę pedagogę Mariją Pečkauskaitę. Nėra abejojimo, kad Foersteris, jau įžengęs į savo amžiaus 93-sius metus, yra lyg Atlantas, ant savo pečių laikęs XX amžiaus pedagoginės minties pasaulį. Jis yra pasiekęs tokias universalizmo viršūnes, jog atrodo savas tiek katalikams, tiek liuteronams, tiek anglikonams, tiek stačiatikiams, tiek žydams ar mohometonams. Paklaustas, kas, jo manymu, esąs žymiausias XX amžiaus pedagogas, žinoma, iš kuklumo savo vardo nemini, bet teigia, jog ši garbė priklausanti Marijai Montessori. Mums, lietuviams, yra malonu, kad kaip M. Pečkauskaitė yra tiltas tarp Foersterio ir lietuvių pedagogikos, taip Marija Varnienė yra tiltas tarp Montessori ir lietuvių pedagogikos. Be to, M. Varnienė jungia lietuvių pedagogiką ir su Rusijos pedagoginiu Olimpu, kuriam priklausė St. Šackis. Šitaip dalykams susidėliojus, atrodo, kad būsime prakitę du langus į XX amžiaus pedagoginį pasaulį ir pasiekę pačias jo viršūnes.

Pestalozzi yra pasakęs, kad auklėjimas turi būti moters rankose, pirmą kartą jis yra vyro rankose. Šitame teigime slypi vaikų darželio idėja, paskirtis ir prasmė. Na, jeigu imsi mūsų,

laikytis lietuviškų tautinių tradicijų ir konkrečiai domėtusi lietuvių visuomenės klausimų sprendimu.

Kai likiminė kova už lietuviškumo egzistenciją eina nuo Sibiro iki Ramiojo Vandenyno, būtų žmogiška ir kilnu, kad kiekvienas lietuvis, kur jis begyventų, koku nors būdu padėtų savo broliams jų varge ir kovoje.

Mes gulim po stuobriniais kryžiais,
 Įkaltais į ledinę žemę,
 Kuria čia pirmąkart sušildo
 Atšalę mūsų kūnai.

Jūs apie tai parašot laikraščiuos,
 Ir fotografijas parodote žurnaluos,
 Ir skelbiat svetimom kalbom
 Aklajam ir kurčiam,
 Kad ten kažkur, gale pasaulio,
 Mes gulim po stuobriniais kryžiais.
 Be reikalo. Nedrumskite ramybės
 Ir netaisykit mūsų pagalvės,
 Palikite mus Viešpaties akivaizdoj
 Neaukštintus ir nepažemintus.

Mes nebenorim grįžti
 Į dieninius gyvųjų reikalus —
 Palikit po stuobriniais kryžiais
 Baltoj kaip Ostija taigoj
 Nepaliestojoj žemėj,
 Kuri prisikėlimo bugnais dunda,
 Kai krinta artimųjų ašaros...

Palikite mus Viešpaties akivaizdoj...

lietuvių, moterišką pedagoginį pasaulį, tai skūstis tikrai neteks: Marija Pečkuskaitė, Marija Varnienė, Domė Petrutytė, dr. Agota Šidlauskaitė ir t. t. Ši paskutinioji yra kukli, tyli, bet ji, ir kaip asmenybė, yra retas psichologinis ir pedagoginis fenomenas. (Tik gaila, kad iš per didelio kuklumo ji mažai bendradarbiauja lietuviškoje spaudoje. Red.)

Istoriškai imant, Montessori mokslas yra išaugęs iš to mokslinio pasaulio, kuriam atstovauja eilė išžymybių: Jean Marie Gaspard Itard, Édouard Séguin, Jean Martin Charcot, Alfred Binet, Pierre Janet, Ovide Decroly,

Lighter Witmer. Į Montessori nuveiktą darbą galima žiūrėti kaip į Édouard Séguin, genialaus prancūzų psichologo ir pedagogo, darbo atbaigimą. Édouard Séguin yra Alfred Binet pirmatakas ir klinikinės psichologijos tėvas. Montessori bus nesuprasta visų tų, kurie nebus kiek giliau susipažinę su XIX ir XX amž. Europos pedagogine problematika. Jai pavyko suderinti pedagoginius prieštaravimus bei priešingybes. Šiam teigimui suprasti duosime vieną pavyzdį.

Jau pradėdant audringu renesansu, Europos pedagoginė mintis šuolių šuoliais nebesulaikomai riedėjo dviem

priešingom kryptim: *rigorizmo* ir *anarchizmo*. Pedagoginis rigorizmas yra perdėtas autoriteto, disciplinos ir drausmės pabrėžimas, o anarchizmas — perdėtas laisvės pabrėžimas. Liuterio pedagogika, o vėliau jansenizmas, puritanizmas, fašizmas atstovauja pirmąją kryptį. Rousseau pedagogika, o vėliau Ellen Key, L. Tolstojaus, Bakunino, Kropotkino, Dewey drąsūs užsimojimai atstovauja antrąją kryptį. Taigi, iš vienos pusės — tvarka be laisvės, o iš antros pusės — laisvė be tvarkos! Pirmoji kryptis atstovauja pedagoginę dešinę, o antroji — pedagoginę kairę. Dar aiškiau tariant, pirmoji kryptis atstovauja griovį iš dešinės, o antroji — griovį iš kairės. Ir pirmuoju, ir antruoju atveju platusis pedagoginis vieškelis, kuriuo galima ir reikia eiti arba važiuoti, lieka ne tik nepanaudotas, bet, kas juokingiausia, visai nepastebėtas! Ir dešinieji, ir kairieji guli suvirtę grioviuose — vieni dešinėje, o kiti kairėje plataus, gražaus vieškelio, vieni kitus keikdami, pravardžiuodami ir akmenis bei plytas į galvas laidydami! Ir kad nors būtų dėl ko!

Montesorinės pedagogikos esmė išreiškiama dviem žodžiais: LAISVĖ TVARKOJE. Vadinasi, montesorinė pedagogika atstovauja kairę ir dešinę drauge. Kaip kiekviename vieškelyje, taip ir čia yra vieta ir dešinei, ir kairei. Pasirinkti vien kraštutinę dešinę arba vien kraštutinę kairę, reiškia pasirinkti jau ne kelią, bet griovį. Sentaika yra montesorinės minties simbolis. Montessori laimingai suderina įvairias pedagogines priešingybes: žaidimą ir darbą, pojūčius ir protą, protavimą ir veikimą ir t. t. Širdies, proto, rankų ir sąžinės lavinimas čia eina greta.

Pedagogika yra mokslas ir menas. Kaip menas, pedagogika yra, be abejo, viena pačių aukščiausių žmogaus

kūrybos formų, nes šio meno ir subjekto, ir objektas yra pats žmogus, pati žmogaus prigimtis. Auklėjimu ir ugdymu žmogus iš kūrinio virsta kūrėju. Tinkamai auklėti sugebės tik tas, kurs apdovanotas širdies, proto, valios ir sąžinės ypatingomis galiomis. Auklėjimo vyksmas — tai asmenybės gimimas ir išsiskleidimas visu pločiu, gyliu ir aukščiu.

Pirmasis lietuvis montesorininkas, kurį man teko asmeniškai sutikti, buvo a. a. kun. Vladas Mažonas, Marijampolės Marijonų gimnazijos šviesiai spinduliuojęs žibintas. Šio žibinto šviesa, galima sakyti, buvo pasiekusi visą Marijampolės moksleiviją. Ji iki šiai dienai pasiliko neužgesinama ir šių eilučių autoriaus širdyje. Kun. V. Mažonas buvo susitikęs bei aiškinęsis pedagogines problemas ir su L. Tolstojum. Kun. Mažonui padedant, susipažinau ir su Foersterio idėjomis bei idealais. Studijuodamas Vytauto Didžiojo Universitete Kaune, nekartą esu matęs kun. Mažoną, einantį lankyti montesorinės mokyklos ar mūsų montesorininkų.

Vienos universitete studijuojantiems pedagogiką bei psichologiją buvo privalomas įvairių mieste esančių mokyklų lankymas ir su jomis susipažinimas. Čia pirmą kartą teko pagrįdintai susipažinti su montesorine pedagogika bei montesorine mokykla.

1945 m. vasarą ir rudenį, gyvendamas netoli pasakiškų Alpių kalnų, kartais nuūždavau į Ravensburgą aplankyti savo nepamirštamų audringos jaunystės bičiulių: poeto Bernardo Brazdžionio, rašytojo Benio Babrausko, poetės Gražinos Tulauskaitės-Babrauskienės. Didelis netikėtumas man buvo iš jų sužinoti, kad Ravensburge veikia montesorinė mokykla ir kad ją atstovauja šviesusis trižvaigždis: M.

Varnienė, A. Varnas ir D. Petrutytė. Kitą rytą, nieko nelaukdamas, tiesiai ir nukūriau į tą mokyklą. Ką aš ten esu matęs, rengiausi papasakoti brangiems tautiečiams, ypač tėvams, bet vis tebelaukiu atitinkamos progos. Manau, kad ji atsiras ateinančią vasarą, nuvykus Čikagon.

Kadangi mano vizitas mokyklon buvo netikėtas, tai apie kokį nors iš anksto pasiruošimą negalėjo būti nė kalbos. Stebėjimui pasirinkau nuošalią vietą, kad nesukliudyčiau normalios kasdieninio darbo eigos. Vaikučiai, pilni tyro džiaugsmo, taip entuziastingai buvo įsikibę į savo užsiėmimą, jog aš pasilikau nepastebėtas. Kaip gaila, kad to nuostabaus vaizdo negalėjau nufilmuoti ar bent nufotografuoti! Ką mačiau, buvo ne kas kita, kaip mažųjų žemės rojaus paveikslas! Nebuvo man nė mažiausio abejojimo, kad M. Varnienė ir D. Petrutytė yra dvi žymios mūsų pedagoginės žvaigždės. Tai sakau ir liudiju, ne norėdamas tik tuščiai girti ar pataikauti, bet grynai diktuojamas savo profesinės sąmonės ir profesinės sąžinės.

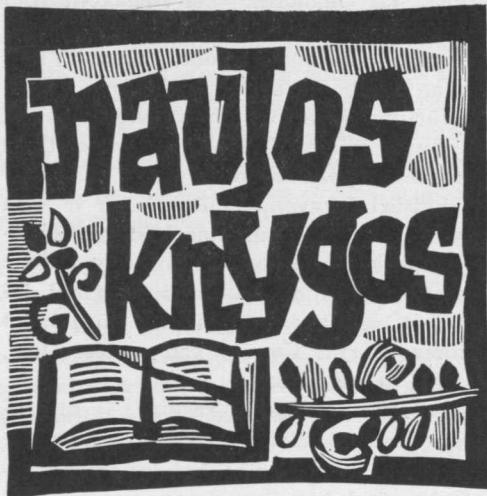
Ten pergyvenau dar ir kitą staigmeną — turėjau progą iš esmės išdiskutuoti pedagogines problemas su dail. A. Varnu, atrasdama jame sokratinę asmenybę.

Atviras laiškas lietuvių pedagogams

Baigiant rašyti šias kuklias eilutes, viena mintis, tarsi šviesi žvaigždė, buvo įsižiebusi mano širdyje ir prote: pasiilgimas ir noras, kad visi lietuvių pedagogai, pradėdant vaikų darželio mokytojais ir baigiant universiteto profesoriais, susiburtume į vieną, bet tikrai šakotą ir galingą *lietuvių pedagoginę draugiją*, nes pedagoginio darbo dirvonai yra begaliniai ir, kas svarbiausia, laisvės rytmėtis

gali išaušti anksčiau negu mes manome.

Šiandien yra tik vienas kelias tautai į ateitį — mokykla. O vaikų darželis yra pati mokyklos pradžia ir pagrindas. Tad išmokime būti susivieniję ir drauge *skirtingi*, nes vienybė *skirtingume bei įvairume* išreiškia patį pagrindinį žmogaus, tautų ir žmonijos gyvenimo dėsni!

JUOZAS VAIŠNYS, S. J.

KRISTAUS GYVENIMAS. Giuseppe Ricciotti. Išvertė kun. P. Dauknyš, M.I.C. Tai yra pirmasis toks platus mokslinis ir kritinis veikalas lietuvių kalba apie Kristaus gyvenimą. Knygoje atvirai paminimi sunkumai ir priekaištai, surišti su Kristaus asmeniu ir evangelijomis. Jie atsakomi, remiantis paskutiniais mokslo daviniais. Evangelijos pasakojimai, įjungti į naujus laiko ir vietos rėmus, lyg gyvi atsiskleidžia prieš mūsų akis. Ši knyga jau išversta į 23 kalbas. Autorius ją labai kruopščiai paruošė ilgomis studijomis Šventojoje Žemėje.

Knyga kietais viršeliais, 955 psl., kainą 7 dol. Ją galima gauti ir "Drauge". Tikrai patartume visiems, kas gali, ją išigyti, nes tai vienas geriausių Kristaus gyvenimo aprašymų.

ŠALTINIS, nr. 1, 1961 m. gruodis. Katalikiškos ir tautinės minties laikraštis. Leidžia Šv. Kazimiero Sąjunga, Anglijoje. Redaguoja kun. S. Matulis, M.I.C. Adresas: 21, The Oval, Hackney Rd., London, E. 2, England.

Kadangi ši naują leidinį gavome su prieraišu "prašome paminėti ir parencenzuoti", tai manome, nei Redakcija, nei Leidėjai nesupyks, jeigu mes jį ivertinsime taip, kaip mums atrodo. Paprastai mes esame linę sveikinti kiekvieną mūsų kultūrinę iniciatyvą ir kiekvieną naują, naudingą leidinį. Tikrai yra sveikintinas kiekvienas pasireiškimas, praturtinąs mūsų kultūrinį gyvenimą. Bet dabar ir kyla klausimas, ar šis minėtas leidinys, susumuojant visus plusus ir minusus, padės mūsų spaudos bei kultūros ugdymui iš-eivijoje, ar pakenks. Mums būtų labai malonu daryti išvadą, kad padės. Deja, sažinė to neleidžia.

Leidiny s mašinėle rašytas ir šapirografuotas. Išorinis ispūdis labai menkas. Yra ir iliustracijų, bet jos tokios neaiškios, kad beveik neįmanoma suprasti, kas ten vaizduojama. Žinoma, dėl to peikti būtų negražu. Tai kukli pradžia. Leidėjai tikisi ateityje jį spausdinti tobulesnėmis priemonėmis. Bet ar verta? Koks tikslas? Religinės ir tautinės minties laikraščių ir žurnalų mes pakankamai turime. Jie yra spausdinami gerosi spaustu-vėse ir kai kurie yra labai gražios išvaizdos. Didžiausia jų bėda — bendradarbių trūkumas. Tad kam dar tuos negausius bendradarbius skaldyti? "Šaltinyje" yra žymių mūsų visuomenininkų, žinomų rašytojų ir teologijos bei filosofijos daktarų straipsnių. Dėl ko jie negalėtų rašyti i mūsų jau daugelį metų egzistuojančius leidinius? Pvz. kad ir mūsų "Laiškai Lietuviams" yra religinės bei tautinės minties žurnalas. Jau seniai ir skaitytojai

prašo, ir mes patys jį norėtume padidinti. Bet šiam norui yra vienintelė nenugalima kliūtis — bendradarbių stoka. Manau, kad tą pat būtų galima pasakyti apie "Žvaigždę", "Varpelį", "Laivą" ir kitus religinės minties periodinius leidinius.

Dalis "Šaltinio" yra pašvesta vaikams ir pavadinta "Šaltineliu". Argi Amerikoje seselių leidžiama ir redaguojama "Eglutė" vaikams netinkama? O jeigu ji kai kam atrodo nepakankamai gera ir patraukli, tai čia vėl tas pats klausimas — padėkite jai, rašykite straipsnius, eilėraščius, siūlykite šeimoms, platinkite. Tas šapirografuotas "Šaltinėlis" tikrai nėra patrauklesnis ir tobulesnis. Abejojame, ar vaikai imsis jį skaityti, kai yra tiek daug gražiau išleistų knygų bei žurnalų.

Mėginome visaip galvoti ir atspėti, kokios galėtų būti šios iniciatyvos priežastys. Gal piniginis klausimas? Bet juk ir Amerikoje leidžiami žurnalai nėra brangūs, o jeigu bus reikalas, tai i Europą jie bus siuntinėjami net už pusę kainos. Kai kuriems yra siuntinėjami visai nemokamai. O gal Anglijos ar Europos lietuviai nori turėti savo, jiems labiau pritaikytą ir apie jų įvykius daugiau rašantį leidinį? Bet čia juk ne žinias duodąs laikraštis, bet žurnalas, i kurį dedami straipsniai nėra griežtai surišti su laiku. Kitų priežasčių neišgalvojame.

Mums yra malonu patirti, kad yra žmonių, kurie turi energijos ir ryžto ką nors veikti. Tokių pasiryžėlių mums labai trūksta. Tad bendradarbiaukite mūsų jau turimoje spaudoje, ją remkite, platinkite ir būkite tikri, kad mes ir mūsų skaitytojai už šią pagalbą bus labai dėkingi.

Norime dar priminti, kad mes nepelkiame tų jaunuolių, tebesėdinčių mokyklos suole, kurie leidžia savo laikraštėlius. Jie dar yra nepribrendę ir nepasiruošę rašyti i kitus laikraščius ar žurnalus, tad pratinasi rašyti savo spaudoje. Jų darbas labai girtinas. Tačiau šio dėsnio negalime pritaikyti "Šaltinio" leidėjams ir bendradarbiams, nes jie jau seniai yra pasiruošę rimtam spaudos darbui.

“Laiškų Lietuviams” šventės metu buvo iteiktos premijos konkurso laimėtojams: A. Indriulytei - Eivienei, Giedrei Stasiškytei ir Liudai Germanienei. Jury komisija (Č. Grincevičius, A. Veličkaitė, J. Gylienė, N. Užubalienė ir L. Zaremba, S. J.) šiais metais buvo griežtoka ir pirmosios premijos niekam neskyrė, norėdama konkurso dalyviams priminti, kad reikia stengtis rašinius geriau paruošti, pradedant rašyti ne paskutiniu momentu, bet tada, kai konkursas paskelbiamas. Tikimės, kad ateinančiame konkurse bus daugiau dalyvių ir kruopščiau paruoštų rašinių. Kitų metų konkursą paskelbsime vėliau. Jo premijoms yra likę 100 dol. (mecenato dr. A. Čiurio) ir dar šventės metu pridėta dr. A. Rudoko 25 dol. Tad įprastinėms mūsų premijoms dar reikia 125 dol., kuriems, manome, atsiras mecenatų ir be ypatingų prašymų bei elgetavimų. Juk konkursų reikšmė mūsų kultūriniam gyvenimui yra labai svarbi. Jų metu iškyla toki talentai, kurie iki tol nebuvo žinomi. Jeigu atsirastų daugiau mecenatų, galėtume skirti ir gausesnes premijas.

Po premijų įteikimo buvo pakeltos taurės už šventėje dalyvavusius Juozus: ministrį Juoza Kajecką, Južę Daužvardienę ir kt. Meninę programą atliko solistės: Elena Blandytė ir Nerija Linkevičiūtė; S. Velbasio studijos balerinos: Daiva Geštaitė, Aurelija Ginčiauskaitė ir Kristina Žebrauskaitė; humoristai: Aloyzas Baronas (skaitė Benys Babrauskas) ir Stasys Laucius. Solistėms ir baletui akompanavo Vladas Jakubėnas. Programai vadovavo Vytautas Kasniūnas. Sceną papuošė A. Kurauskas ir A. Poskočimas. Visiems labai nuoširdus ačiū!

Puikią vakarienę ir loteriją paruošė energingų ir darbščių ponių komitetas: Pėteraitienė (pirm.), Beleškienė, Bendoraitienė, Norvilienė, Rūgytė, Strasevičienė ir Vaišvilienė. Joms talkininkavo ir įvairiomis aukomis padėjo eilė ponių ir panelių: Ališauskienė, Augienė, Bačinskienė, Bačinskaitė, Blekienė, Brinkienė, Bulotienė, Būbnienė, Česienė, Deksnienė, dr. Domanskienė, Eigilienė, Gaučienė, Gliožerienė, Gustaitienė, Jankauskienė, Jankauskaitė, Jonikienė, Juknevičienė, Jurkūnienė, Juozevičienė, Juozevičiūtė, Juškienė, Kanišauskienė, Kasniūnienė, Kybartienė, Kremerienė, Labanauskienė, Leterskienė, dr. Lipskienė, Malinauskienė, Manelienė, Maskoliūnienė, Musteikienė, Namikienė, Norvilienė, Pabrėžienė, Paulikienė, Radvilienė, Rimienė, Semėnienė, Simokaitienė, Smilgienė, Smilgevičienė, Stasiškienė, Stončienė, Stropienė, Šalčiuvienė, Šimaitienė, Šleževičienė, Šmulkstienė, Tallat-Kelpšienė, Tamošiūnienė, Tarulienė, Troškūnienė, Tumosienė, Vaišvilienė, Valinskienė, Zeikienė, Žemgulienė, Žičkienė.

Taip pat aukomis ir kitais įvairiais būdais padėjo: Lietuvos Dukterų Draugija, Brighton Bakery (p. Mackevičius), Blinstrubas, Brazdžionis, Dzenkauskas, dr. Kauras, Kareiva, Literskis, Nainys, dr. Poškus, dr. Prunskienė, Šantaras, Svedas, Tamošiūnas. Visiems nuoširdžiai dėkojame!

Esame labai dėkingi R. Kučiauskienei, V. Tijūnėlytei, skautėms, skautams, ateitininkėms ir ateitininkams, padėjusiems šventę organizuoti ir tvarkyti.

Ypatinga padėka konkurso mecenatams: dr. A. Maciūnui, dr. A. Čiuriui ir dr. A. Rudokui. Dėkojame už aukas šventės metu: Čikagos Ateitininkams Sendraugiams (25 dol.), statybininkui Vincui Kuliešiui (25 dol.), S. Barzdai (20 dol.), A. Sabaliauskienei (20 dol.) ir dr. J. Meškauskui (10 dol.). Už visus čia paminėtus ir nepamintus pagelbininkus bei rėmėjus buvo atlaikytos šv. Mišios kovo 18 d. Jėzuitų koplyčioje. Manome, kad tai bus geriausia padėka.

LAIŠKAI LIETUVIAMS

2334 West 56th Street

Chicago 36, Illinois